

ლიტერატურული განეტი

№15(199) 28 ივნისი - 31 აგვისტო 2017

გამოცის ორ კვირაში ერთხელ, პარასკევის დღის მიზნებით

ფასი 80 თეთრი

მანანა ჩიტიშვილი

არც ალმასი და არც ლალი,
არც ბეჭედი გიშრისთვალა,
თუ რამ ჰქონდა ნარ-ეკალი,
ბედმა ფეხექვეშ გამიშალა.

თუმცა ცივი ქარი ქროდა,
მაინც ფრენა მსურდა ცადა,
რაც კი ტკივილები ჰქონდა,
ყველა ჩემზე გამოსცადა.

IV-V

ემზარ კვიტაიშვილი

ღელი

ხშირად მიფიქრია: მიწისქვეშა, ქვიშაგაუცლელი ღელე ვარ,
ღელვაც არ ვიცი, რაა, თიხის ლიპ ფეხოზე მივშერიალებ,
ალესილ კლისებან ცელდასმული, მუცელგაგლეჯილი...
ქვესკნელის მოტიტვლებულ მინდვრებს მინდობილს,
ვაითუ დანძენდა არ დამცალდეს, იმაზედაც ვწუხვარ —
ჩემთვის ჯერ ცივ, გადალურჯებულ ცას არ დაუხედავს,
გაქრობის მოწადნეს თვალი ველარავინ დამანვდინოს.
უბნელეს წიაღში გაჩენილმა, რა უნდა დავინახო.
ვერც იმას მივმხდარვარ, ასე გამეტებით რამ დამაქანა...
არაფერია იმედის მომცემი, შემაჩერებელი, სანუგეშო —
დამეზე ბევრად შავ უფსკრულში ჩავილევი, ჩავჩირიალდები.

VIII-IX

გაგა ნახუცრიშვილი

რიცა

ასე შორი ახლო რომ არი,
მე დამესიზმრა ისევე რიწა,
მაგრამ სიზმარი ვერ მოვიპარე,
ვერ მოიპარავ შენს ცას და მინას.

XII

ზოგადად უცნაურობას გარკვეული დღით ყველა იჩემებს და კარგ ტრნადაც მიგვაჩნია, რადგან უცნაურობა განსხვავებულობასთან ასლირდება, განსხვავებულობა ორიგინალურობასთან, ორიგინალურობა ინტელექტუალის მაღალ კოეფიციენტთან და ასე შემდეგ, მაგრამ დაჩქმება ერთია, თანდაყოლილობა შეირჩება გამომუშავება მესამე. ზუსტადაც, უცნაურობის გამომუშავება შესაძლებელია და სწორედ ამის თვალსაჩინო მაგალითია ჩვენი ისტორიის მთავარი გმირი, რომელმაც იქამდე ისხმარტალა, სანამ მიზანს არ მიაღწია და საზოგადოდ თუ ინდივიდუალურად უცნაურის სტატუსი არ დაიგდო. ჩალიჩი ნამდვილად მოუხდა, იმიტომ რომ ბუნებას მასზე ბევრი არაფრი დაუბრუტყავს და რაც დააბრუტყა, ისიც დაამადლა, ძმრად ამოადნიან კეხიან ცხვირში, ცხოვრების სხვადასხვა ეტაპზე ანუსის ზომა მტკიცნეულად გაუფართოვა.

ვენივრად ვიცით და მიუხედავად იმისა, რომ ერთმანეთისადმი ფარული ზიზლი სადაც და საიმედოდ, შავი დღისთვის გვაქვს გადანახული, ერთურთის ბედი გარკვეულნილად მაინც გვადარდებს. ისიც ვიცი, რომ უცნაურობამოწყურებულთან ტელეპატიური ძაფების გაბმას ბევრი ეცდებით, ზოგს გამოგვივათ კიდეც, თუმცა მთავარი მაინც ის არის, რა მოიფიქრა იმ ჩემისამ სახლში მისვლამდე.

წვიმდა. ნამდვილად წვიმდა, იმდენად, რომ წვეტებს იგრძნობდით და სისველე-საც, მერე სიცივეს და ასე შემდეგ. ეს არც ისე ხშირი მოვლენაა, ამ ბოლო დროს ძირითადად უგრძნობი წვიმები შემოგვეჩვია, რომელთა არსებობასაც მხოლოდ ვარაუდის დონეზე შევიგრძნობთ. იმის თქმა მინდა, რომ მცრდნობიარე წვიმაში ძუნძულით ამოძრავებულმა სისხლმა თავისი საქმე ქნა და ტვინის უჯრედებიც ნაყოფიერად აამუშავა. ნაყოფი რამდენად ღირებული აღმოჩნდა, ამაზე ინფორმაცია აღარ მომე-

მიუხედავად ცხოვრებასთან ამგვარი დაძაბული ურთიერთდამოკიდებულებისა, უცნაურობამოწყურებულს გულში ბოლმა არასოდეს ჩაუდია; შური რამდენიც გინდათ — ყველასი შურდა, ვისაც თითის განძრევაც არ დასჭირვებია იმისთვის, რომ განსხვავებული ყოფილიყო და ვის ანუსზეც ცხოვრებას ოდნავადაც არ უძლადია. შურდა და იბოლმებოდა („გულში ბოლმა არ ჩაუდია“ — წმინდა წყლის სიცრუე იყო), სამუალო სტატისტიკურობას ჯიუტად გაურბოდა, ერკინებოდა ყოველდღიურობის სადამსჯელო ოპერაციებს, რომლითაც ცხოვრება მასში უცნაურობისადმი ადრძული ლტოლვის ყოველი გამოვლინების აღკვეთას ცდილობდა (ხშირად წარმატებულადაც).

კრიზისული პერიოდი ვის არ გვქონია — არც ის იყო გამოხატვლისი და ხელი, რომ-ლითაც ოპტიმისტური მომავლის დანახ-ვის იმედით დაჭყეტილ, ანითლებულ თვალებს შიგადაშიგ იჩრდილავდა, არაერთხელ ჩაიქნია. იქნებ არაა ეს ყვე-ლაფერი შენთვის, ან იქნებ შენ არ ხარ ამ ყველაფორსათვის და როგორ უნდა შედგეს წარმატებული კორელაცია თუ სამიზნე, რომლისკენაც საკუთარი თავი ისარივით გაისროლე, სხვა განზომილებაშია? ეს სევ-დიანი კითხვა, რომელსაც ლოგიკანარევი პესიმიზმი ედო საფუძვლად, საკუთარ თავს თავადვე დაუსვა. მერე პასუხზე დაფიქრებული მეფურად გადაეყრდნო სკამის სა-ზურგეს (სკვერში იჯდა მარტი და წვიმა-ში, თანაც ღამით — ციონდა როგორ, ფეხ-ებს ძლიერ გრძნობდა და ფიქრის მენეჯ-მენტს კი მაინც ჯიუტად აგრძელებდა, ნებ-ისყოფიანი იყო შიგადაშიგ). ასეთი რამ თქვა: როცა ქუჩაში ადამიანებს შორის ვმოძრაობ, საბიჯებს სხვებთან შედარებით მძიმედ ვდგამ და ეს იმიტომ ხდება, რომ ჩემ ზურგს უკან ჩემივე უცნაურობა მძიმე ტვირთადაა აყუდებული, მთელი სიმძიმით მანვება, ნებისმიერ დროს შეუძლია, ნელ-ში გაიმართოს, მხრები გაშალოს, თავისი ალოგიკური წონით გამსრისოს, ჩემი ადგილი დაიკავოს და ჩემივე სახით განაგრძოს არსებობა — მე ამას ვგრძნობ!

კამათს რა აზრი ჰქონდა (აზრი არაფერს ჰქონდა), ადგა და გაყიდული სისხლის ასამორავებლად ძუნძული დაიწყო. რა თქმა უნდა, საოც აზრის მანიპულაციებს არასოდეს აპყვებოდა (წინააღმდეგ შემთხვევაში, ნამდვილად არ იქნებოდა, ჩევნი ისტორიის მთავარი გმირი) და გადაწყვიტა, სახლში მისვლამდე მოეფიქრებინა გამოსავალი, რომელსაც აგერ უკე მოელი ცხოვრების განმავლობაში.

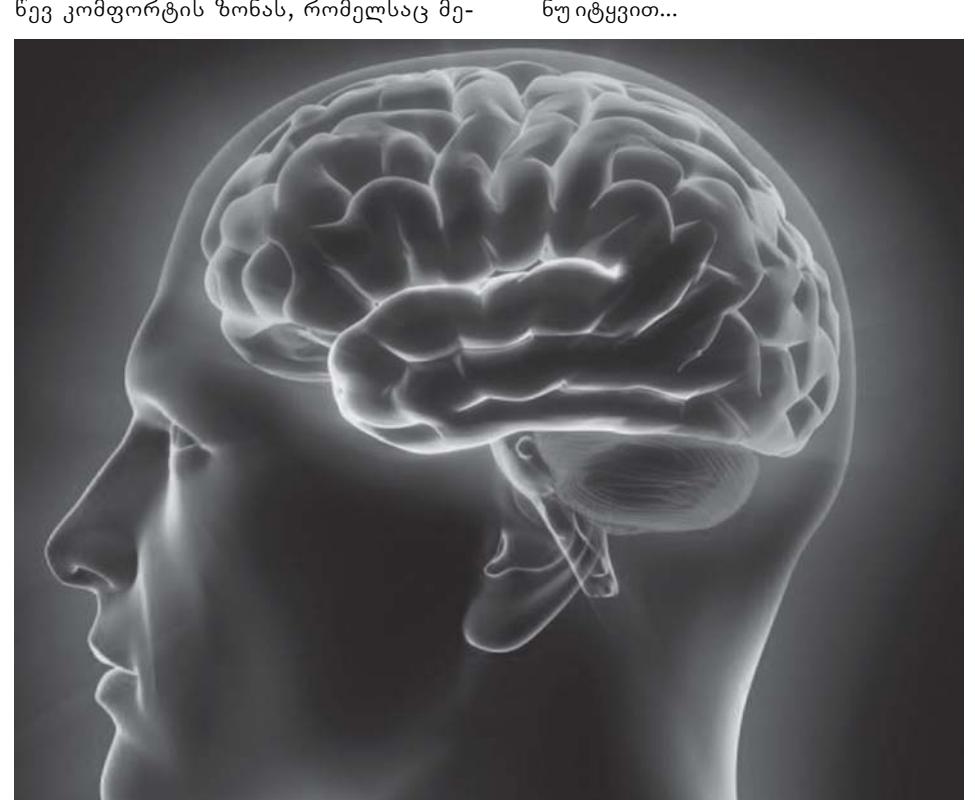
გამოსავალიც, ჩიხიც და შესავალიც მხოლოდ ფორმალობებია, ჩვენ ეს მშპორიზმული ახალ-ახალი ეტაპები ერთ-მანეთისგან ბუნდოვანი მანძილით და-შორისული საფეხურების სახით გამოისახა,

დასაწყისში (და მერეც) დახშულ
სივრცეში გაშლილ გაზებთან ერთად შე¹
ქუჩებული ადამიანების ისედაც შუბლშეჭ
მუხნულ სახეებზე ზიზილის ამსახველი მიმ
კები კრთოდა — პროტესტი ძირითადად

— რატომ? — კითხვა ლაკონიურია, მრავალტონიანი და მოიცავს ისეთ ემოციებს როგორიცაა: გაკვირვება, ცნობისმყვარეობა, გაღიზიანება, გაკიცხვა, ზიზღი.

— იმიტომ, რომ ჩემი თეორია და ჩემი
ხედვა მაქეს — ჭრილი — რომელშიც ად-
ამიანების მოქცევას ვცდილობ. მხოლოდ
ამ ჭრილიდან მინდა დასკვნების გამოტ-
ანა, — ურცხვად პასუხობს უცნაურობამ-
ოწყურებული რიგით მგზავრს. ემაყოფილ-
ია, დამძიმებულიც (მიუხედავად იმისა,
რომ რამდენიმე წამის წინ საგრძნობლად
შემსუბურდა).

- რა დასკვნების? — ტონი სარკასტულია, ინტონაცია კი გავმცნობს, რომ კითხვის დამსმელი გონივრული პასუხის მოსმენას ნამდვილად არ ვარაუდობს.
- უპირველესად იმის, რომ არავის ვგავარ, — ამაყი ეთქმის და ხმაში ბედნი-ერების მსუბუქი ელემენტებიც ურევია.
- მოგვიანებით სხვა ადგილას სხვაგვარი დიალოგიც იმართება:
 - დღეს ვიღაც გამოსირებულმა ვაგონში გააკუა.
 - კა, ღადაობ?!
 - შენ თავს გეფიცები. ტიპშა ლამის თავზე დაგვაჯვა და არც შეუმჩნევია, ვი-თომ აյ არაფერიო, პოზაც არ შეუცვლია.
 - აუ ცუდად ვარ... ფუჭ!
 - აზე მოდი, სად ვცხოვრობთ.
 - ეჰ, რამდენი გამოშტერებულია ამ-

გაღმა ნაირი

დრომ მეც მახვილი დამცა ვადამდი,
წლებმა ნაბიჯი ვეძარ ამინებეს,
შენ იქ დაიწყე, სადაც დამთავრდი,
მე იქ დავმთავრდი, სადაც დავიწყე.

ქარს მიაქვს ველზე ხმელი ავშანი,
მზეზე ბრნებინავენ იქროს ყანები,
დროის მძიმე და ძნელი ავშარით
სხვა ნაპირისკენ მივექანები.

თუკი ბედს უნდა, გაღმა გაგრიყოს,
რას შეცვლის გლოვა ან ხმა საარის,
ის ვერ გავიგე, აქეთ რა იყო,
იმას ვით მივჰდე, იქით რა არის.

მზე გადაივლის ღრუბლის აივნებს,
სხივი ციმიმებს ფერად კენჭებთან,
„არის კი მართლა გაღმა რაიმე?“ –
ადამის მოდგმას სულ აეჭვებდა.

მორჩა, საწყაო თმენის ივსება,
გულის კარები უნდა მივხურო,
ვიცი, პასუხი არ მეღირსება
არც დღეს, არც ხვალ და მაიც ვკითხულობ.

სერს მისდევს ნისლის ქათქათა წერო,
თეთრ სამოსს იცვამს ტყის მწვანე ფერდი,
იქაც თუ შევძლებ, ლექსები ვწერო?
თუნდ მათზე სუსტი, ვიდრე აქ ვწერდი.

ჟამმა მახვილი დამცა ვადამდი,
წლებმა ფიქრიც კი ვეღარ ამინებეს,
შენ იქ დაიწყე, სადაც დამთავრდი,
მე იქ დავმთავრდი, სადაც დავიწყე.

მანანა ჩიტიშვილი

ვარ დაგაჯორე

გულში ვინახო,
მითხარ, სანამდი,
რაც სისხლის
მძიმე წვეტებით ვწერო,
არც ბავშვობაში ვიყავ თამამი,
მით უფრო,
ალარც ბავშვობის მერე.

წავაგე
სულის ჩემის ჯიჟადი,
ახლაც შენს გზაზე
ქარი მაჩერებს...
ის კი არა მკლავს,
რომ არ გიყვარდი,
რომ მიყვარდი და
ვერ დაგაჯერე.

იასო

წლებმა ფუტკრის გუნდივით
დარდი დამასიერო,
ვით ყვავილებს ნუშის...
არსად არ მიძებნიხარ,
ჩემო ტკბილო იესო,
აქა მყვდი, გულში.

განა შენ არ მიხსენი
ყოველგვარი იჭვიდან,
თვალთ ამხსენი ბანდი...
მომყვებოდი გვერდით და
როცა ძლიერ მიჭირდა,
ხელში ამიყვანდი.

როგორ მომიგურგურე
ქარიშხლებით ნაოხარს,
ვით ობილ ნერგს ფიჭის...
ხომ შენ მიერ მებოძა
სულის ჩემის საოხად
ლექსის წერის ნიჭი.

ჩემს დაბინდულ ცარგვალზე
გააბრნებინე ცისკარი,
დამიამე წყლული...
შენ არ შემომაპრუნე
ლეთის საბირს მიმდგარი,
ჩვეულ სასწაულით.

ანგელოზნი გალობენ —
„მამა ღმერთან ჰგიებსო,
ცა ვარსკვლავეთს უშლის...“
მე არსად არ დაგეძე,
ჩემო ტკბილო იესო,
აქა მყავხარ, გულში.

სახვალი ლექსი

წყალი ჰპანს ახლა
დახავსებულ, მომწვანო ლოდებს,
კვალში მიდგანან ქარიშხლები,
როგორც მსტოვრები...
განგებას ვფიცავ,
თუნდ ათასი სიცოცხლე მქონდეს,
შენ ათასივე სიცოცხლეში
განმეორდები.

ხმაურობს წვიმა,
უპასუხო შეკითხვებს მასმენს,
მომწყენილია ბნელ კუთხეში
ავი მყეფარი,
მაიც რა დრომდე,
რა უამამდე დაგრჩები ასე, —
შეუსმენარი,
შეუმრნევი,
შეუნდობარი.

შენ ხვალე ნახე,
ნაღდი ლექსის თუ ჩახმა ყანა,
ცაზე იმგვარი ღრუბელია
უკვე მიშლილი...
დღეს არა გვიშავს,
უფლის ნებით ჯერ კიდევ გვყვანან
სულწარუნულები,
მაღლად მხედი მამულიშვილინი.

ნუ დამიძახებთ
ახირებულს ანდა უინიანს,
ვინ გაჲქცევაი კაცთაგანი
იღპალს საშინელს...
უფალო ჩემო,
საკვდილისა არ მეშინია,
ვინ დამადგება ჭირისუფლად,
მე ის მაშინებს.

წყალი ჰპანს ახლა
შემწვანებულ, ხავსიან ლოდებს,
კვალში მიდგანან ქარიშხლები,
როგორც მსტოვრები...
განგებას ვფიცავ,
თუნდ ათასი სიცოცხლე მქონდეს,
შენ ათასივე სიცოცხლეში
განმეორდები.

ლამისალიდან

ქარი ამ ნისლებს
სად ერეკება,
მომსურდა
შენი ეზო-ბანი და
უცხო თვალებმა,
როგორც ლექებმა,
მეც მომიტაცეს
ლამისყანიდან.

მოგწივი ორბი
ფრთადალენილი,
შორს დარჩა სიყრმის
ლალ-იაგუნდი
და სხვის თვალებში
გადახვეწილა,
შენს გულთან უკვე
ვეღარ დაგბრუნდა.

* * *

დიდხანს გელოდი
და ცრუ იმედებს
უუყრიდი საკენს,
როგორც ბეღურებს,
ქვეყნად სუყველა
თუ გამომეტებს,
შენ მაიც
ვერას მისაყვედურებ.

ახლა ეს კვამლი,
ქარით აძლილი,
ჰგავს ჩემს იმედებს,
არცთუ იღბლიანს
და შენი ხსოვნა
ზღაპრულ რაშივით
კვლავ ჩემი გულის
კართან მიბია.

გულგრილობის თოვლი

არც სიტყვა წრფელი და გულითადი,
სულიც კრავივით უღვთოდ დაკლული...
და უწინ ტკივილს ვიწც ვერ ვიტანდი,
სამსჭვალებით ვარ ჯვარზე გაკრული.

ამოიფრქენება მარტი მიწიდან
ია-იების ნაღმების ფერებით,
რა შემეშალა, არც მე ვიცი და
მგონია, რომ ვერც ვერავინ მეტყვის.

ო, რა სისხრაფით წლები ნარვლიან,
დრო ჩემიც ზვავივით წაგვლეას ასევე,
გულს, უდაბნოსებრ მნირს და გვალვიანს,
მხოლოდ ცრემლები თუ დაასველებს.

ცხოვრებას ვერვინ იწყებს თავიდან,
თავზე დაგვბრუნავს ქარი სისინით...
ვისაც ვუყვარდით, ყველა ნავიდა,
ვიწც ჩემე გვიყვარდა, ალარც ისინი.

და ჩემს შორისაც ჩადგა მაცილი,
გზები წალეუა წვიმაშ წანწალით
და მერე ისევ უცებ დავცილდით,
რომ შეყვარებაც ვერ მოგასწარით.

გზისპირს შიშველი ალვების რიგი,
არც პორიზონტზე არ ჩანს არავინ...

და გულგრილობის თოვლია ირგვლივ,
დაუმდნარი და გაუბზარვი.

გადავითალება

ისურვე, ბედმაც ასე ინება, —
წახვედი, მეც სხვის კერას მიმგვარეს...
ოღონდ შენ გული ნუ გეტკინება,
სუყველაფერს მე გადავიპრალებ.

არ აგადევნებ ავ თვალთა მზერას
და რომ დვარცოფი აგცდეს ჭორების,
ვიტყვი, რომ თითქოს მიზეზი მე ვარ,
ჩვენი განდგომის და განშორების.

რა ხნიდან ვუძლებ დროის გრიგალებს,
რა ხნიდან ვმალავ ყველა ჭრილობას,
სწორედ ამიტომ მე დავიპრალებ
შენს ლალატსა და შენს გულგრილობას.

გახსოვს, თვალებში რა სევდა მქონდა,
შენ მაინც შენს გზს გაშყვე ნელიად...
მე დავიპრალებ სუყველა ცოდვას,
რაც არასოდეს ჩამიდენია.

ისურვე, ბედმაც ასე ინება, —
წახვედი, მეც სხვის კერას მიმგვარეს...
შენ ოღონდ გული ნუ გეტკინება,
სუყველაფერს მე გადავიპრალებ.

უსუას ხომ მოვალეობი

ცას — ცისარტყელის ქამარი,
კლდეს შევნის ვეფხვის წატორი,
არც დედა მყავდა ყამარი,
არც მამა — ღრუბელთ ბატონი.

შენ გცდიდი, ბედო, ტიალო,
დროთა უკულმა გამრიგევ,
ამ თვალშეუდგამ ფრიალოს
კოშკი იმადაც ავიგე.

თუმცა გარს ბევრმა უარა,
არას ვწუს მათი მგონები,
ბადრს და ამირანს თუ არა,
უსუპს ხომ მოვენონები.

ვიდრე დაგენაცია შვილისადმი

ვხედავ, წვიმამ უმატა,
წყარო იწყებს ლივლივს...
სიტყვა „დედა“ ურუანტლად
ვიდრე ტანში გივლის.

ზეცა როგორ მერუხა,
როგორც ფრთები გედის...
ვიდრე გადაჩვეულხარ
დაფიცებას დედი.

არსად ალარ მელიან,
დავალ სულით კენტად...
ვიდრე ცრემლი წრფელია
ფშანის წყალზე მეტად.

წავალ ღრუბლის ყანებით,
ჩემთ იქრო ბიჭო,
ვიდრე გული დაგწყდება,
ვიდრე დაგენანები,
წასელა მანამ მიჯობს.

რაც მინდოდა

ამოაფრქვევს მინა ფერებს,
სხივი ცას გადახსნის ცერად...
რაც მინდოდა,
ვერ დავწერე.

მკერდზე მეხლებოდა ქარი,
სძრავდა ჩემი გულის ფერები,
რაცა მსურდა,
ვერ გითხარი,
ან კი რაღა უნდა მეთქვა.

ის, ჟავარისი ვინც არი

წლებმა იმგვარად მატარეს,
გულს დარდის ჭილოფს მივუშლი...
ჯოჯოხეთს გამოგატარებს
ჯავრი,
ნებას თუ მიუშვი.

თუკი ამინდმაც ინება,
ქუს ლელე, ქვა-ლორლს მიარევს,
რა უხმოდ მიედინება
ნამდვილად დიდი მდინარე.

ტყისპირს კრიახობს ციცარი,
მეც რაღა ბევრი ვფიცო და
ის,
ჭეშმარიტი ვინც არი,
სწორედ სიჩუმით იცნობა.

უშაონდ

ახლა ჯერ მზეა, ცას ოქროსფერი
და კერძოვს, ხან წვიმა შრიალებს დამით...
მაგრამ ხომ მოვა ის ოქტომბერი —
ფოთოლთცვენის და მოწყენის ჟამი.

წევმს...
წვიმის წვეთი სარკმელს ეცემა
და ქედანივით გოგას მინაზე...
მე როცა შენთვის ალარ მეცლება,
მაშინ მისურვებ და მომინატურებ.

ჯერ კი ეს დილა სხვა ფიქრებს მისევს,
ბაგეზე ღია გაკრითება მკრთალი...
მე უშენობას ვეჩვევი ისე,
როგორც სიბრელეს ეჩვევა თვალი.

ჯერ კი ტყისპირას გაზაფხულს სძინავს,
მოხატვა ყოვლის რომელსაც ანდეს
და მარცვალ-მარცვალ მოსული წვიმა
ჩურჩულით ყვება ათასგარ ამბებს.

ჟამის ვერ დავყევ ნებასა

ჟამის ვერ დავყევ ნებასა,
თვალ-გული ვერ მივაძინე,
ვეფხვის და მოყმის დედასა
ერთფერად მივუსამძიმრე.

სხვის თვალში ტკივილს არ ვიმჩნევ,
თუმცა სად მე და კაჟი — სად,
ოღონდაც სული გადგვირჩეს
იმ პირშიშველა ვაჟისა.

კლდის ვეფხვად ლექსი დამისვა
დრომ, ისეც სისხლად მომდინარს,
ხან მე ვჯაბინ და ხან — ისა,
ხანაც ბარი-ბარს მოვდივართ.

ვერ მივყევ უამის წებასა,
თვალ-გული ვერ მივაძინე,
ვეფხვის და მოყმის დედასა
ერთფერად მივუსამძიმრე.

ჩვენ სად მივალთ

ქარი მისდევს ღრუბლის ფარას,
უსმენს არე წყაროს სიცილს,
ჩვენს სად მივალთ,
მე კი არა,
ქვეყნად არც არავინ იცის.

ეს ზღაპრები ისე მღლიდა,
მითი ფანტაზიით ფასობს...
ასჯერ მოდი,
ნარსულიდან
თუკი არაფერი გახსოვს.

გაიშლება წვიმის ფარდა,
მთის მწვერვალებს ეტოლება,
მოსვლა რად ლირს,
ვინც გიყვარდა,
გვერდით თუ არ გეყოლება.

ერეკება ღრუბლის ფარას
ქარი,
მასმენს წყაროს სიცილს,
ჩვენს სად მივალთ,
მე კი არა,
ქვეყნად არც არავინ იცის.

ლირიკული მინიატურები

სიყვარულის ამბავი
ფარვანას პკითხეთ,
სანთლის მწველ ალზე
უხმაუროდ
რომ იფერფლება.

ლექსი მოგზაური კი არ არის,
რომ მისი ლირსება იმით შეაფასო,
რამდენი საზღვარი გადალახა,
ან რამდენი ზღვა და ოკეანე
გადაცურა.
ლექსის ერთადერთი საზომი
დროა და არა — მანძილი.

არავინაა
იმაზე უბედური,
ვისაც სამშობლოში
სამშობლო ენატრება.

როცა ცუდად ვარ,
თურმე მამაჩემის
საფლავზე ამოსული
ურცის წაზი ყვავილი
ჭკნება.

არაფერია ფული,
მაგრამ
უფულობა
ყველაფერია.

ნუ შეშფოთდები,
თუ საშუალოზე დაბალი დონის პოეტს
ლექსი ვერ მოაწონე,
მისი შეფასების
ერთადერთი კრიტერიუმი ხომ
საკუთარი შემოქმედება.

ნავიდა ბებიაჩემი
და სახლიდან
ქინდის და ქონდრის სურნელიც გაქრა,
ბოსტნის გზა გაგრძელდა,
ხახვის კვლები დაპატარავდა...

ძველი გუთები
სახელმწიფო საკითხებს
ორჯერ იხილავდნენ:
პირველად — ფხიზლები,
ფორმალობისთვის
და მეორედ — მთვრალები,
გამბედაობისთვის.
ხანდახან იქნებ
საკუთარი ლექსებიც
ასე წავიკითხოთ.

იმის საჩვენებლად, რომ საპტოური
იდეოლოგია ისევ ცოცხლობს და არც მო-
მავალში ემჟერება რაიმე, მწერალი
დაფეხმიმებული ფიზიულტურელა გოგ-
ოს ალეგორიით გვიჩვენებს. ფიზიულ-
ტურელი ბიჭი კი ომშია წასული. თანდა-
თან პირსა სულ უფრო ფანტასმაგორიუ-
ლი ხდება — კვარცხლბეგი საცხოვრებელ
ბინას ემსგავსება. ომიდან დამარცხებული
ფიზიულტურელი ბიჭი ისევ სადღაც მი-
დის — ახლა საშოვარზე. ფრთოხლის
პლანტაციებში, უცხო ქვეყანები მონურად
უნდა იძრომოს. ეს ყოველივე ირეკლავს
მეოცე საუკუნის 90-იანი წლების
საქართველოს ვითარებას. ფიზიულ-
ტურელ გოგოს ბიჭი შეეძინება. მერე შეი-
ლის გასაზრდელად ძველმანებით
ვაჭრობას იწყებს და ასე, მეითხველის
თვალწინ — ორი ოჯახი — ქანდაკებებისა
და ხორციელი ადამიანებისა ერთმანეთს
ემსგავსება. ქანდაკებათა ოჯახი უფრო
გამძლე და ამტანიც აღმოჩნდება. პატარა
რეზო გაიზრდება, მწმენდავი გახდება და
კვარცხლბეგზე თვისივე ხელით მოკლული
მამის (მამინაცვლის) ადგილს დაიკავებს.

შეიძლება ითქვას, რომ პიესის კო-
მიკური ეპიზოდები ავტორის დიდ
ტკივილს წარმოაჩენენ — ის იყურება წარ-
სულში, რათა დაავადებული ანტყოს წამა-
ლი აღმოაჩინოს, მაგრამ, სამწუხაროდ,
ვერ პოულობს. მკითხველსაც უსაშველო-
ბისა და გამოუვალობის განცდას უტოვებს.
„არავის აქვს უფლება ჩვენგან ოპტიმიზმს
ითხოვდეს. ჩვენ მოვალენი ვართ, გავიგ-
ოთ იმათა შეცდომა, ვინც ვერ გაუძლო
სასონარკევეთილების ძალთა მოსევას,
თავს უფლება მისცა პატიოსანი სახ-
ელისთვის ჩირქი მოცხვოდა და თანამედროვე
ნიჰილიზმის უფსკრულში გადაჩეხილიყო“,
— წერს ალბერ კამიუ თავის სანობელო
საზოგადო.

პიესათა „სალამის ბაღში, როგორც ფე-
რად სიზმარში —ფანტასმაგორია ერთ
მოქმედებად“ — ნარმოჩენილია აფხაზე-
თის ომის ტრაგედია და გაუტევდურებული
ადამიანები, რომელთაც თავიც დაუკარ-
გავთ, სამშობლოც და მთელი სამყაროც
(პიესა ბათუმის ილია ჭავჭავაძის სახელო-
ბის სახელმწიფო დრამატულ თეატრში
დაიფერ 2005-2006 წლებში).

ავტორი პიესას თვითონვე განმარტავს,
როგორც ფანტასმაგორიას, რაც რეალო-
ბისა და წარმოსახვის სრულ აღრევას
გულისხმობს. მართლაც, მყითხველი ვერ
არჩევს სად იწყება ერთი, ან სად მთავრდე-
ბა მეორე. პიესაში სულ შვიდი პერსონაჟია:
თაზო, მისი ყოფილი ცოლი (ნიუ) ქმ-
რითურთ (აჩიკო). კესო, თეატრის ადმინ-
ისტრატორი გაბრიელი, თაზო მისი მე-
გობარია, დაზმირი (საჭკოეთში გავრ-
ცელებული უცნაური სახელი-კო-
მპოზიტით, რომელიც რეალურად, სამი
რუსული სიტყვის აბრევიატურაა: „და
ზდრავსტვულები მირ“). იგი სცენის მუშა და
დენის ჩამჭრელია.

ავტორი ასე გვამზიადებს მოქმედები-
სთვის: პოსტრევოლუციური საქართვე-
ლო, ჩვენი დღეები. მოქმედება საპრივატი-
ზა(კიო ნუსხაშ) შეტანილი თეატრის შე-

ნობაში ხდება. სცენაზე მიმოყრილი ნივთები. გვეუფლება განცდა, თითქოს ნაგავსაყრელის, ან თუნდაც ნანგრევებად ქცეული სახლის მხილველნი ვართ. თუმცა ეს არც ნაგავსაყრელია და არც ნანგრევებად ქცეული სახლი. უშინაარსოდ, უსაგნოდ მიმოყრილი თეატრალური რეკვიზიტებია სცენაზე. მათ შორის, ყოფით ნივთებსაც ვხედავთ — ნავთეურას, ტელევიზორს, სკამებს და ასე შემძეგ.

გაბრიელი ამბობს: „თეატრი ბორჯელად გადაიქცა“ და ამ ფრაზით კარგად გამოხატავს იმ ვითარებას, რომელიც ქვეყანაშია შექმნილი. ხელოვნება აღარავის აინტერესებს, ყველა მხოლოდ იმაზე ფიქრობს, როგორ მოიპოვოს სარჩო-საბადებელი და როგორ გადაირჩინოს თავი. პერსონაჟები საუბრობენ თავიაზთ გაჭირვაზე — გაბრიელი როლს ვეღარ თამაშობს, თაზოს ცოლი გაქცევია, კესო ვიღაც კაცებს იღებს. მთავარი ისაა, რომ ამ ადამიანებს ერთმანეთისა არ ესმით. ერთს მეორის ამბავა არ აღელვებს. თავიანთ ამბებს ვითომ უზიარებენ ერთმანეთს დარდის გასაქარევებლად, მაგრამ დარდი არსად მიდის, რადგან არც ნამდვილი თანაგრძნობაა და არც გაზიარება. თითქოს ჯოვანებთია. მნერალი დაკარგულ ადამიანებს ხატავს, უსაყრდენოებს, გამოსავალი რომ ვერ უპოვიათ და დაბნეულნი დაბორიალობენ. ერთმანეთს „ჩამოსაწ-

[View Details](#) | [Edit](#) | [Delete](#)

სა და ყველაფრისებან. ამძიმებთ „ჭაობი-ანი“ წარსული, შესაბამისად, ვერც ანძყო-ში გაუკვლევიათ გზა.

„ისე გულმოდგინეთ ვშლით კვალს, რომ მეხსიერებაც გვეშლება ხანდახან“, — ეუბნება ქმარი ცოლს. მკითხველი ვერ არ კვეცს, ვინ არიან ისინი, ქურდები, მკვლელები, სახელმწიფო მოხელენი თუ ტერორისტები. ისინი დროისაგან შეშლილ ადამიანებს ჰყვანან, რომელთაც თავი ვერ დაუღრცევიათ წარსულისაგან. ისინი იგონებენ, როგორ დახოცეს ბებია-ბაბუა და მშობლები, მაგრამ მათი აჩრდილები მათთან არიან. უმომავლობისა და უპერსპექტივობის განცდა ამძიმებს მათ აწმყოს. გამუდმებული არეულობა, მიტინგები, პარტიული ბრძოლები და ქვეყანაში ატებილი გაუთავებელი აყალმაყალი მათ კლავს, როგორც პიროვნებებს. ისინი ვერ გარკვეულან ვითარებაში, სწორი გზა ვერ აურჩევიათ. წარსულზე შურისძიებას მათთვის არც ბედნიერების შეგრძნება მოაქვს და არც სამომავლო იმედს უსახავს. „ჩვენ არავის, სრულიად არავის ვჭირდებით“ — ამ სასონარკვეთილი ამონახილით არის გამსჭვალული მთელი პიესა. ისინი აფეთქებენ ქალაქებს, სხვის სახლებს და თვითონაც ფეხტდებიან, თუმცა პიესის ბოლოს აღმოჩნდება, რომ ეს მხოლოდ კოშმარული სიზმარია.

„ვახილის ძოტკებო, სევდიახი სურხელი“

ერებში” გასულებს ეძახიან. ასე მოექცა
მათ „ახალი რევოლუცია“ (იგულისხმება
2003 წლის ვარდების რევოლუცია) კესოს
თავი აქვს დამწვარი — ქაჩად იქცა. კე-
სოს კლიენტების დატოვებული ფულით
გააქვთ თავი თაზოსა და გაბრიელს. ისინი
ყველანი ნაკაცრები არიან.

პიესაში ტელევიზიონორს შემოაქვეს რეალ-ობის მეორე პლანი — აქ თაზოს ცოლი ახალი ქმრით — აჩიკოთი გამოჩნდება. ისინი თითქოს ბეჭინიერები არიან. ნიუ ჟურნალისტია, აჩიკო — კონფლიქტოლოგია. პაროდიირებულად არის წარმოჩენილი სატელევიზიო სივრცე, რომელიც ადამიანებს რეალობის შეგრძნებას უკარგავს. ათასგვარ შოუში წამყვანები მსჯელობენ ისეთ თემებზე, რომლებსაც არავითარი კავშირი არა აქვთ ყოველდღიურ გაჭირვებასთან. მაგალითად, ქალაქში შავიდი ქალი გამოჩენილა, გლობალური პრობლემები, ტერორიზმი, ტერაქტები...

კესოს ოცნება ფიჭვის ტყეზე წარმოაჩენს ილუზიების მსხვრევით გამოწვეულ ტკიფილებს, თუმცა ამ ფიჭვის ტყეს შემოაქვს სწორედ იმედის სხივი ბნელ ყო-
დაში.

პიესა „ციცქება გოლიათი — ჩვეხი კო-
მიური აბსურდული ერთ მოქმედებად“
ერთმანეთისგან სრულიად გაუცხოებულ
ცოლ-ქმარს გვიხატავს, რომელთაც ისიც
არ იციან, ბავშვს რა სქესი და რა ასაკი
აქვს. შემდეგ აღმოაჩენენ, რომ ორსქესი-
ანია. ისინი გაუცხოებულნი არიან ყველა-

— ეს მკითხველს უბიძგებს პერსონაჟები თუ მათი ურთიერთობები ალექსანრულად გაიაზროს, ტექსტში სიმბოლოები ექცბოს და ქვეტექსტები ამითითხოს. სახელები — უფროსი წერტილა, უმცროსი წერტილა — ამ ადამიანების რაობაზე მიანიშნებენ. ისნი უსაზღვრო სამყაროში მცირე წერტილები არიან მხოლოდ, თავიანთი პატარა საზრუნავებით. უფროსი და უმცროსი, მეოცეზეები დავობენ უზნიშვნელო წერილმანებზე.

„თევზაობა სიცოცხლის უპირველესი ნიშან-თვისიებაა“, — ამბობს უფროოს წერტილა. ცხოვრებაა ზღვაა და ადამიანის მოვალეობაა დაიჭიროს თევზები, საქმე აკეთოს. ჰემინგუეის „მოხუცას და ზღვას-თან“ არის გადაძახილი, იქაც მოხუცი მე-თევზე დიდი თევზის დაჭერაში ნახულობს ცხოვრების საზრისას. სწორედ თევზაობა შეაგრძნობინებს, რომ ადამიანის დამარცხება შეუძლებელია. ან ჰერმან მელვილის მობი დიკი — თეოტრი ვეშაპის დევნაში კაპიტანი საკუთარ თავს და სამყაროს კანონზომიერებას თანაბრად შეიმეცნებს.

უფროსი მეთევზები ამ ადგილას სათ-
ევზაოდ კი არ მოდის, არამედ დასასვენე-
ბლად, თუმცა ძუაგანყვეტილი ანკესი თან
მოაქვს — „ეგ კიდე საკითხოვია, მე დავ-
იჩემე ეს ადგილი თუ ამ ტბამ და ტირიფშა
დამიჩემეს“. თევზებზე დავასა და ბაქიბუ-
ქობაში, თუ ვის რამდენი დაუჭრია, თან-
დათან გამოიკვეთება უფროსი წერტილას
უცნაურობა, სიმბოლურობა: „ხედავ იმ
გორას, იქ რომ მზე ამოინვერება, ისევ ჩემს
ხეტიალს უნდა შევუდგე, ერთი ორი, ერთი
ორი, უცხო მინაზე, უცხო ცის ქვეშ; ამიტ-
ომაც გთხოვ, დამასვენე ჩემს სკამზე, სა-
დაც წლიდან წლამდე, წელინადში ერთხ-
ელ მეძლევა ჩამოჯდომის საშუალება.

პიესაში ხშირად შემოიჭრება ირონია: „თუ წერტილას გეძახიან, რა ძახილის ნიშანივთ იჭიმები!“ თაობათა შორის განსხვავებას ისიც გამოხატავს, თუ რომელი ენის გავლენას განიცდიან დიალოგის მონაბილენი. უმცროსია ამბობს: „მე Full-stop-ს მეძახდნენ ხოლმე... წერტილს ნიშნავს ინგლისურად. უფროსი, მე „ტორჩას“, რუსულად ნიშნავს ხერტილს“. უმცროსის დაბაზში მზე დასავლეთიდან ამონდოდა, უფროსისა — ჩრდილოეთიდან. უმცროსი ინგლისურად იგინება, უფროსი — რუსულად.

პიესაში შემოიჭრება დღევანდელობისთვის აქტუალური პოლიტიკურ-კულტურული ორიენტაციის საკითხი: ევროპა და რუსეთი? უფროსი ინტერნაციონალურ ვალიზე საუბრობს — იხსენებს, როგორ შეიჭრნენ საბჭოთა ჯარები ავღანეთსა თუ სხვაგან. უმცროსი — საერთაშორისო უსაფრთხოებაზე მსჯელობს, როცა შენი დაბის სიმშვიდის დასაცავად სადღაც შორს უნდა იძრძოლო, მაგალითად, ავღანეთში.

ნერტილა — ტრადიციული მეტსახელია, მაგრამ მოულოდნელობის ეფექტი მაშინ ჩნდება, როდესაც ზედმეტსახელ „ნერტილას“ სულ სხვა ინტერპრეტაციის გვთავაზობს მნერალი. უფროსი ამბობს; „ნერტილას უფრო იმიტომ მეძახდნენ, რომ ყველა დაძაბულ საუბარში ბოლო ნერტილს მე ესვამდი“. აღმოჩნდება, რომ უმცროს ნერტილასაც ამიტომ ეძახდნენ ამ სახელს და არა მხოლოდ ტანმორჩილებისათვის.

ისინი კველაფრით ჰგვანან ერთმანეთს, მაგრამ ძველმა თაობამ ახალს უნდა დაუთმოს ადგილი, რაც უფროსის სათვის მტკიცნეულია — ეს სიმბოლურად გამოხატულია, როცა უფროსს არ მოსწონს, რომ უმცროსი მის სკამზე ჯდება. პიესაში ჩანს უფროსის საბჭოური წარსულის გამოცდილება. უფროსი უმცროსა: „ძალინ ახლოდან ძალიან შორს დაგინახე”。 მკითხველს უჩნდება ბუნდოვანი განცდა, ხომ არ არის ეს შეხვედრა წარსულთან? უმცროსი ოცნებობს თავისი თევზის დაჭრაზე, რომელსაც „სახეჩი ატამივით ყვითელი ზურგი აქეს და თვალნარმტაცი ზურგი, ვარსკვლავებით გადანათებული დამეებივით”。 ორივენი ნოსტალგიით ახსენებენ თავიანთ პატარა დაბას, სადაც ოდესლაც ცხოვრობდნენ. მკითხველს უჩნდება ეჭვი, ეს ყოველივე რეალობაში ხდება თუ საიქიოში, სულთა საუფლომში. ამას ამძაფრებს უმცროსის სიტყვები: „ვიყავი თუ ვარ?”

მსგავსება

ზოგჯერ მგონია — ვარ მე ბებერი
თევზი, ნაპირზე ამოგდებული.
უწყლოდ ვფართხალებ. სიფრთხილეს უკვე
არა აქვს აზრი. ის დამრჩენია,
გამშრალი პირი ფართოდ, მალიმალ
რომ დაგაფრინო. ესეც არ მშველის,
გათქერილს, ოჩანს და ჩინწართმეულს,
რას მომაცოცხლებს მხოლოდ ჰაერი.
შავი, ლაუზურებს შერჩენოს სილის
მესმის ხოჭიალი. ყელში ჩემივე
ფხა მეჩხირება. სილის ნამცეცებს
ასევე იკრავს ძველი ნაფოტი,
გამოგლეჯილი ასხლეტილ სხეულს,
მწვანედ გაფოთლილ ცაცხეს ჩამოთლილი,
ბრტყელი, ცალ გვერდზე ნაგდები დიდხანს,
ლელეს შეჩვეულ რიყის თეთრ ქვებთან,
ნაწიმზე მზემ რომ გამოახუნა,
გახელებულმა და გამოაშრო...
თქმა აღარ უნდა, მელის იგივე.
წინასწარ ვიცი, ყურად რომც იღოთ,
არაფერს შეცვლის ეს გაფრთხელება:
უძირო ცისეკ არ ამახედოთ,
დამხუთავ მახედ ისიც მეყოფა,
ლაუზარდის დარად, მეც გავლურჯდები,
გასკდება გული, შეწყვიტავს ცანცახს.

მსხვერალი

შუალამისას, ყელგამოლადრულ,
დაკლულ საქონლის ღია პირიდან,
დაორთქლილ სისხლის მე ვხედავ თართქალს.
ტყავს გააძრობენ და აკეპავენ,
რომ ადრე დილით, ფართო დახლებზე,
გასაყიდლი დააწყონ ხორცი;
გულს, ღვიძლს და ენას ცალკე აცლიან,
ცალკე ჩეხავენ არტალის წვივებს.
ზომავენ, რა გამოვა რისაგან:
კატლეტი, გუფთა, სოუსი, ხარჩი
თუ გახელები, ცომში, ღვეზელი...
როგორ წამნარდა საცოდავს ველზე
მონაძოვარი ნედლი ბალახი,
რძემონლილი, საგაზაფხულო...
გათენებულზე თადარიგიან
დიასახლისებს, შავი ჩანთები
უჭირავთ ხელში, მიაკითხავენ
გაქონილ ყასას, ყველა თავისას
მიეზიდება. საწყალ ძროხისგან,
ბოლოს, ჩლიქებსაც აღარ ტოვებენ,
ზამთრის ტალახში რომ ეფლობოდა.

უძველესი სამარხის ხილვისას
არქეოლოგიური გათხრები

დღეს რომ პრიალი გაუდის თეთრად,
დღო იყო, შენი ყბა იცინოდა,
ჩაიკითხავდა თვალები ეტრატს,
ენა იწვდა სურნელს ღვინოთა.

რაღას მინვდება კრულვა და ურვა,
მინაშემოკრულს, უღვთოდ დალენილს,
მაგ ნეკენბს, ადრე მოქნილს და მხურვალს,
რგებია ბევრჯერ ქალის ალერს.

დაღამებულში შეიცნოს ვილამ,
ნათალი შუბლი, ოფლით ნაცარი,
დაჯილილია რამდენი ჯილა,
ყველაფერს ადევს მტკერი, ნაცარი.

რა შეცვლის ხელის წაშენა, ღრეჯა,
კედელში მცირეც არსად ჩანს ღრიფო,
რისი ჩამოთვლა მიშველის, ბეჩავს,
თავს დავტიროდე, დაჯაბნილს, მიჯობს.

რა ვეითხო რაინდს, ოდინდელს, დაშლილს —
უძლომელიბა იმდენ წადინთა,
გონებას, სისხლს რომ გიმდვრევდა მაშინ,
რომელ დარში და საით წადინდა?!

აფხაზეთ-სამარხელოს თავად-აზნაურობა
ფოტოაღმამო

წუხილი მნარე, მზერას დანისლავს,
მკლავი მკლავზე აქვთ გადაჭდობილი...
მხარ-ბეჭი გვანჯი ჩოქოვანისა,
ასტამურ ინალ-იფას ძმობილის.

უმათოდ, მიკვირს, რად ვაირები,
ქურდოვანიძე, ჩვენი, პაატა,
მოდგმა ამაყი დადიანების —
აფხაზეთს, დამდნარს, მტერს არ გაატანს.

რად ვარ ცოცხალი, იმ დღეთა მერე,
მანამებს სისხლი, მკერდზე შემხმარი...
როგორ დაუგდეთ, საძინგნად ძერებს,
მამული, არზაყნის, ემვარის?

ემზარ კვიტაიშვილი

ფესტივალი ღია ცისვავ
„მარკო პარკერი“

ზრიალმა ვენის ჯაზის,
ეს გულ-მუცელი შეძრა...
ყანა ვარ, მოწეული,
არ გადვიქცევი ენრად.

ხმას რომ უწყობდა დოლი
საქაფონების სარსალს,
გრგვინვა, იმისი მსგავსი,
არ მომესმინა არსად.

გამედარი ხტოდა ზანგი,
როგორ გაუქცლო ამდენს...
„მიყვარარართ“ — გაჰკიოდა,
ძარღვების დაწყვეტამდე.

თმაშემოკვეცილ, შავ-შავ,
ნითელკაპიან ქალთა,
ატრუებული ტრიოც,
შეირხა, შეფართხლდა.

აზანზარებდა ჰაერს,
იარუსების ექო,
როცა მოგივლის უინი,
ამგვარად უნდა სჭექო.

ჩიმს შვილიშვილს

ღმერთმანი, შენ რომ არ მყავდე,
მე ვიქებოდი ფიტული,
პანაწკინტელა ანდრიავ,
შენზე ვარ ჩამოკიდული.

ღვთის ნაბოძვარო, მართლაცდა
უფლისწულო და დოფინო,
ამ აიგანზე შენ უნდა
ირბინო და იჭყლოპინო.

რა დამცემს, რა შემაშინებს,
მზეზე გავშალე კარავი,
არ-რა მეგულვის მაგ შენი
კისკისის გადამფარავი.

სტანდი

სად წავა სიდარბაისლე, ეშიი,
რამ გაბაზუნოს რომი, ფერარა...
რაც რო ყოველთვის მომნონდა შენში,
უძრავი დარჩა, შეცვლის ვერარა.

რინდდება, ბრუნავს ბალადა, რონდო,
განებივრებდა ყველა განედი;
მოუხდებოდი პარიზს და ლონდონს,
კორდოვას, განყენს არც ესპანეთი.

მაფრთხობს გაჩენა, ქცეული შიშად,
თუმც მეძალება, ახლაც, ერესი,
მარგალიტები ერის ქვიშა,
დღოც კი ვერ ჩაკლავს უინს, სიბერეში.

არავის ვებარეო

უკვე სხვა საუკუნის სახეს ვხედავ შებურვილს,
არარსებულს გიყურებს, თვითონ არარსებული.

ცა სულ სხვანაირია, უცხოდ ელავს ტყე-ველი...
ვარ უჩინო, მიჩინილ დროში დაუტეველი.

მიკვირს, როგორ დავტოვეთ — ის ორმო, შემზარვი...
ვიფარფატორ ორმა და დაგვინახოს არავინ.

შიშიც დამდევს, ეს მოხდა გარეშე თამაშობის;
ამას ვერ ეღირსება ვერა მუცლით ნაშობი.

ქროლვას, ასეთს, არც ვიცი, რა დავარქვა სახელად;
გამოვტყდები, შენთვისაც არ მინდოდა გამხელა.

მეზობლები

აღმა-დაღმა ხტიალში, წლები დამელია...
დადიოდა ამ ქუჩაზე მერი დამენია.

დას მერისას, ტანად მომცროს, ექიმს, ერქვა ლილი,
აღარსად ჩანს ის ორი და, მამადახვრეტილი.

ვიღა არის ან მომსმენი, მესის და ოსანის...
ადრე დედა დადნა მათი — ქვრივი, შაოსანი.

ძველი ზარი, გაბზარული, „ლურჯი მონასტერის“ —
დაბენჟლილი, მოჟღრიალე, რას მისწვდება მერის.

ვაკისა და საბურთალოს საცა სამანია
(მენანება, იქეთ მიდის, რაც სიამენია) —
კვიპაროსებს შეერია მერი დამენია.

გამოუსადეგარი
ტვინარეულის ბალადა

წესს, უცნაურს, მისდევდა, სავალალოდ მისდა,
წერდა გაუთავებლად — ლექსთა, უვარგისთა.

ბედკრულს თავი გაპქონდა დაგვითა და წვითა,
გაიცითა, ვიდოდა, მთვარეული ვითა,
მაგრამ თვითონ ამბავი კარგი გამოვიდა.

ხელმარჯვენი გაკეთდნენ, მას ეძინა ვიდრე,
ყველაფერზე (არ ჩქარობს) ფეხს მოჩორთვილს ითრევს,
ერთადერთი, მაღალი, დარჩა მას მემკვიდრე.

გაუოხრდა, მასავით, უვარგისი ბინა,
იმ მემკვიდრემ, კარგა ხანს ამზარებდა ვინაც,
თეთრი, უფლისწულივით ბიჭი გააჩინა.

გაიხარა საწყალმა და კუთხეში მიჯდა,
მოუსენარ, მოცინარ, პანანინა ბიჭთან,
კოცნის, უყვარს კრიჭინი, იმის წინა კიჭთა.

დაჩანჩალობს, არ არჩევს — შავგვრემანს და ქერას,
ჯიუტია, უტეხი, დაგვარებულ მე რას,
სიგიჟეთა, ათასთა, არ მოიშლის წერას.

შტერად დადის, ვერ იტყვი, შეაცდინა ვინო,
ლექსი გახდა იმისი ქალები და ლეინო,
მეეჭვება, რომ ანიც, რამე შეეასმინო.

ვარდენი

ვარდად აქცევს, გინდაც რო შემოურგან ნარშავი;
რამ დაძალოს ნალველი, მისი მონახარშავი.

გულში რომ უღვიოდა, დაგფერფლავს ის ლადარი;
შემოდგომაც ყველას ჯობს, მისი დანახატარი.

დამები, მისდარად, შევი, ვერგინ ათიოს,
ცოდვაც ვერ შეგაძულებს უმძიმესი, ათიოდ,
ორფეოსის მემკვიდრეს, ყოველი ვაპატიოთ.

ჭვრეტდა ბგერებს, ნონიდა — კენტია თუ ლუწია;
ქალის სუნთქვაც, მასავით, არვის გადმოუცია.

გამურებელს ბეჭების, ზაფხულს

= 8019886640

თამარ ბაბუაძე

17 ნოემბრის ნინ, ახალი საუკუნის დასაწყისში, 25 ნოემბრის ინგლისელმა ვოკონან პოტ-ური სახელით — ზეიდი სმითი — თავისი პირველი რომანი გამოსცა, რომლის სათაური არათუ პოტურად, ზედმეტად პროზაულადაც კი უღერდა. ამის მიუხედავად „თეთრმა კბილებმა“ მკითხველი საზოგადოების დიდი მოწინება დაიმსახურა და გამოსვლისთანავე ბესტსელერად იქცა. „ახალი ათასწლეულის პირველი ლიტერატურული სენსაცია“ — ასე უწოდეს ამ ტექსტს კრიტიკოსებმა და ქებით ცამდე აიყვანეს მისი მშვენიერი ავტორი, რომელიც ბევრს მულტიკულტურალიზმის ახდენილ ოცნებად მოვლინა. 800-გვერდიან წიგნში მაშინდელი ბრიტანეთისა და, ზოგადად, ევროპისთვის აქტუალური უამრავი თემა იყო განხილული: მიგრაცია, რასიზმი, გლობალიზაცია, კულტურებს შორის ურთიერთობა და ასე შემდეგ. თითოეულზე თითოერომანის დაწერა შეიძლებოდა. ნაწარმოებმა არაერთი ლიტერატურული ჯილდო დაიმსახურა და ბევრ ენაზეც ითარგმნა. ცოტა ხნის წინ გამომცემლობამ „წიგნები ბათუმში“, „თეთრი კბილები“ ქართულად გამოსცა. თარგმანი თამარ ბაბუაძეს ეკუთვნის, რომელიც ამ ტექსტზე, მის ავტორზე, თარგმანსა და მასთან დაკავშირებულ სირთულეებზე გვესაუბრა.

— რამდენადაც ვიცი, ჯერ კიდევ
თარგმნამდე გქონდა განსაკუთრებული
დამოკიდებულება ზეიდი სმითისა და,
კონკრეტულად, „თეთრი კბილების“ მი-
მართ. როდის დაინტერესონ ლიტერატუ-
რული „რომანი“ ამ ავტორთან?

— დაახლოებით თხუთმეტი წლის
წინათ, გაზეთ „24 საათში“ მუშაობისას. თუ
არ ვცდები, კულტურის განყოფილების
რედაქტორს, ბიძინა მაყალების ჩამოუ-
ტანეს ეს წიგნი და ვიდრე თავად წაიკითხ-
ავდა, მათხოვა. მასხლევს, იმ ჰერიონდში ყვე-
ლა მოგვებილა — ძალიან ახალგაზრდა
იყო ასეთი სქელტანიანი და მასშტაბური
დებიუტისთვის. მალევე მალხაზ ხარბედი-
ამაც დაბეჭდა ზეიდი სმითის მოთხოვა
„არილში“. სწორედ იმ დროიდან დავიმახ-
სოვრე ეს გოგო და ამისთვის პრადი ასო-
ციაციებიც მქონდა. 24 წლისა ვიყავი,
როცა „თეთრი კბილები“ წავიგითხე — ანუ
დაახლოებით იმავე ასაქში, როდესაც ზეი-
დიმ ეს წიგნი დაწერა.

— მის გამოჩენას ლიტერატურულ
სამყაროში შთამბეჭდავი გამოხმაურება
მოჰყვა. რომანს „ახალი ათასწლეულის
პირველი ლიტერატურული სენტაცია“
უნდღეს, ავტორს — „თვითნაბადი ტალ-
ანტი, რომელიც ფილოსოფიურ
აზროვნებასთან ერთად მშვენივრად
ფლობს ქარის მეტყველებას და უნივერ-
სიტეტის აუდიტორიის სტილს“ („ნიუ
იორკ თაიმსი“). „ოეთრი კბილები“ უკრ-
ნალ „თაიმს“-ის ასი საუკეთესო რომა-
ნის ჩამონათვალში შევიდა, არაერთი
პრესტიული ჯილდო დაიმსახურა და
სხვადასხვა ენაზეც ითარგმნა. როგორ
გახსნდება პირველი წაკითხვის ეფექტი?

— զցելածի մեծագոր յըրուցու կըշէսկուն է პալունգորնուամ գամորնիցու — եթատա նաօրշցարոնձամ, րոմելուց նոցնու մըագուու ուսմուն. Տրյուլուած ցանցնեցացեցնու ուրիշային յըրտօնձած ծեմուուն նոցնու ցեղունց բաժն դա մտլունաճ ցուպրոնցեն. ամասաւ ար Տէցեր-ցեծուն, ցումեցոնքրցեծուն կուգուց. մաեսօնց, ոմքց ու սկորոնամու ցազուելարուց, մտացարու ցմունու ցամորհիցա ցամուիուրու դա մէրը մոցեցու, րոմ յըրտ մտացարու ցմունու ամ ճնարմոցն արւ չպաց; մուտ սմէցից, ար չպաց ցամուցը տուլաճ դագցեծու չըրսօն-այցի — զցելա սատուտառճ ցեցուուցեա, ցլլիշմաւուցրոն; Ցոցյար — երշցեծ ցումելուն դա ցըր ուգան. սածոլոռու չամშու, տոտուցուլու ցարցեցնունձաս, յմէցեքձաս, ցոյքրեցաս դա ցանցուցեծ ասյ ցուցալուրաճ, ասյետո մոնճումեցու ունութու անցունցը աց-ցորու, րոմ մտցու օմ սասցունու մամօճրացեցելու մալա դա ցանցունձա ցաճ-մուսցու ու սետուց էրլու, ածուրճուլու, ցիաճանցուլու, րոցորուց մուսու ցմուրեցա. մոցունօնձ րոմանու յնուաց, րոմելուց մրացալուցը րոցունձու նոցնու չըրսօնայցն չպաց. տոտուցուլու տացուսու ցուլցէյտիսա դա յլլիթուրու ցեցսամիսու յլլերագոնձա այցա, տացուսու ցըմքր, րոմելուց սեցամու ար ացըր-ցուն.

— ხომ არ შეიცვალა ტექსტის მიმართ დამოკიდებულება მოგვიანებით, თარგმნის პროცესში და აქვე გყითხავა — როგორ გადაიკვეთა ძენი და გამომცემობის პრიზი?

— ნიგნი გამომცემლობამ — „ნიგნები ბათუმში“ — დაბეჭდა. მისი ერთ-ერთი დამფუძნებელი და რედაქტორი — მარი კორინთელი — ზეიდი სმითის კადევ უფრო დიდი თაყვანის მცემელი აღმოჩნდა. დიდხანს უნდოდა ამ რომანის გამოცემა და საავტორო უფლებების შეძენის შემდეგ დამიკავშირდა. საინტერესო შემოქმედებითი ურთიერთობა გვქონდა მუშაობისას. ბევრი სახასიათო ნიუჟანსი თუ ფრაზის ორიგი-

ନାଲ୍ଲୁରି ଗାଫାନ୍ୟୁଗେତ୍ରା ଶନିର୍ଯ୍ୟ ମାତ୍ର କ୍ଷୁଣ୍ଣିତ ନିଲ୍. ଶ୍ୟାମ ଶ୍ଵରା ଗ୍ରେଗୋରୀ ମରଦିଲ୍, ରନ୍ଦ୍ରେସାତ୍ତି ପ୍ରିୟେସତ୍ରିଲ୍ ମେରାର୍କ ଥିବାର୍କେ ଘରାଳୁ ଆଧାମିନାନ୍, ରନ୍ଦ୍ରେଲ୍ସାତ୍ତି ଅବତ୍ରିନ୍ଦିରା ଶ୍ରେଣ୍ଟାଙ୍କିତ ଦେଖିର୍ଭାବେ ଦେବାର୍କା ଶ୍ଵରାଙ୍କ ବାରିନ୍ଦିରା ଦା. ଶ୍ଵରାଙ୍କାରି ନିର୍ଜେ ଉପରେର୍କା ଦା ଶେଇଗିଲ୍ ଦେବାର୍କାଙ୍କ ବାରିନ୍ଦିରାଙ୍କ ଦା.

— ნებისმიერ ნაწარმოებს, იმის მიუხედავად, როგორი ენითაა დაწერილი, თავისი წილი სირთულე ახლავს. „თეორია კბილები.“ ერთი შეხვდით, სტილისტურ-

”
შენიშვნული
ტემპი
მიყვარს

ად მძიმე მასალა არ ჩანს, თუმცა შეუძლებელია, იოლიყოფილიყო ამდენი განსხვავებული ტიპაჟის გადმოყვანა ერთონ ენობრივი სივრციდან მეორეში. რაქვედინებებს წააწყდით თარგმნის დროს, სად გაგიჭირდა ყველაზე მეტად?

— ყველაზე რთული აირი ჯონსის, კლარა და ჰორტენზია ბოუდენების ამერიკულება იყო, რომლებიც იამაიკურით სლენგით ლაპარაკობენ. ორიგინალში ეს დამახინჯებული ინგლისურია, რომლის გარჩევა ინგლისურენოვან მკითხველსაც უჭირს. მსგავს შემთხვევებში მთარგმნელი ისთვის რამდენიმე აღტერნატივა არსებობს. ვფიქრობდი, დამემახინჯებინა თუ არა მათი ტექსტები თარგმანშიც, მაგრამ მომეჩვენა, რომ ზედმეტად ხელოვნური იქნებოდა. საბოლოოდ უარი ვთქვი, თუმცა ცა ამ სამი ქალის საუბარში სლენგი მანიც იგრძნობა და განსაკუთრებულ ელფერსაც სძენს. განსაკუთრებით ეს ჰორტენზიას ეხება, რომელიც იეპოვას მოწმეა და ისე დაც განსხვავებულად, ბიბლიური ცი-ტატებით ლაპარაკობს. გამორჩეულია

კლარა ბოუდენის მეტყველებაც: მას შემ-დეგ, რაც ზედა კბილები ჩაემტვრევა, კლარა ჩილიფინებს, რაც ამ ქალს კო-მიკურს, თანაც მკითხველისთვის საყ-ვარელ პერსონაჟად წარმოაჩენს. თარგმა-ნის პირველ ვარიანტში ის ჩვეულებრივად ლაპარაკობს, თუმცა შემდეგ რედაქტორ-თან ერთად ვცადეთ მისი აჩლიონება და დავასკვენით, რომ ტექსტსაც მოუხდა და პერსონაჟსაც. განსხვავებულია მიღატისა ენაც — მისი მონოლოგები და ძმა-ბიჭებთ-ან დიალოგები ლონდონური ქუჩის სლენ-გის საინტერესო მაგალითებია; მის ფონზე რადიკალურად სხვავარად მეტყველებსა მიღატის ტყუპისცალი — მაჯიდი. ასეთი დახვეწილი და გაპარნჭული ინგლისური მხოლოდ ემიგრანტ ინდოელებს ახსოვთ, როგორც „მაღალი კულტურის“ გამოვ-ლება. მაჯიდის პასაჟების თარგმნისას აშკარა იყო, რომ ავტორი კოლონისა და კოლონიზაციონის დრომოქმულ, მახინჯურთიერთობას პერსონაჟის ენით და ლექსიკური მარაგითაც კი გადმოსცემს.

— რადგან კბილების თემას შევეხეთ, აუცილებლად უნდა გკითხო რომანისა სახელწოდებაზეც. შენი აზრით, რისი

სიმბოლოა თეთრი კბილები?

— სათაურის სხვადასხვა ინტერპრეტაცია არსებობს. ყველა თავისი ძურად აღიქვამს. ჩემ წარმოდგენაში თეოტრი კბილები თეოტრკანიანთა კულტურის სიმბოლოა ის, რომელშიც ვცხოვრობთ, მაგრამ ავტორისთვის გაცილებით მნიშვნელოვანია ფესვთა არხების კვლევა, რასაც ეს კულტურა და მისი სიმყარე ეფუძნება (თუმცა — საკითხავია, არის კი ეს სიმყარე? რად-

გან ვიცით, რომ თუ არ მოუვლი, კბილები ლპება...). საერთოდ ამ ქათქათა კბილების, ფესვების, სიბრძნის კბილების, კბილების მოვლისა და მოუვლელობის, კბილების ჩატშვინისა და პროტეზის აღწერები და ეპიზოდები ძალიან ცოცხალ და ძლიერ ალეგორიებს ტოვებს ტექსტში. მკითხველს მუდამ ახსენებს კავშირს წიგნის მთავარ თემებთან, იმ აზრობრივ ხაზებთან, რაც წიგნის დასრულების შემდეგ კიდევ დიდხანს შეიძლება დაგრჩის, რადგან მათ, თავის მხრივ, უშუალო კავშირი აქვს დღევანდელობასთან — ასეთ სამყაროში ვცხოვრობთ ყველა.

— რომანის ერთ ეპიზოდში ყოფილი

ბრიტანელი მებრძოლი კონგოში მიმ-
ოინარე ომს იხსენებს, სადაც თეთრი

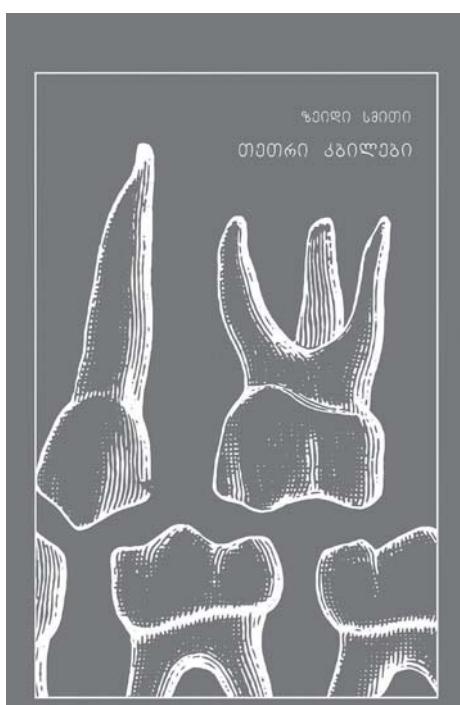
სი კულტურა, ახალმა დრომ ფესტები, გამოაცალა. ლონდონი დელის დაქმდგრესა, დელი — ლონდონს, ყველა და ყველაფერი ერთმანეთში აიზილა და აიხლართა. რა გასაკვირია, რომ ამ ფონზე თეთრი კულტურის სიმბოლო — არჩი ჯონსი — ლეთარგიულად ბასიურია; ტრადიციებისა და ღმერთის მოსარჩელე სამად იკბალი კი — უხმლო რაინდი — რომელიც მთელ ახალ დროებას ებრძვის.

— მინდა, კიდევ ერთ საკითხზე გა-
ვამახვილოთ ყურადღება: სტილისტური
თვალსაზრისით რომანში ნაკლები სიახ-
ლეა. სამაგიეროდ, თემატურადაა
დატვირთული. როგორ ფიქრობ, მხოლოდ
მრავალფეროვანი და აქტუალური თემა-
ტიკა გახდა მწერლის ესოდენ ხმაურიანი
დებიუტის მიზეზი თუ სხვა ფაქტორებ-
მაც იმოქმედა?

— თავდაპირველი აღტაცების ერთ-ერთი მიზეზი ავტორის ასაკი და გარეგნობა უნდა ყოფილიყო: ძალიან ახალგაზრდა იყო ზეიდი, როცა ეს წიგნი დაწერა — თან ძალიან ლამაზი. თუმცა ამის შემდეგ გამოჩნდებოდნენ ისეთებიც, ვეულისხმობ კრიტიკოსებს და კარგ მკითხველებს, ვინც ზედაპირული ბრძყინვალების მიღმა ტექსტის ნამდვილ ღირსებას დაინახავდა: ზეიდი სმითი ძირამდე შეისა და ანაწერებს ისეთ თემებს, როგორიცაა ემიგრანტობა, მულტიკულტურალიზმი, მშობლებსა და შვილებს შორის ურთიერთობა, ეთნიკური დილემბი, სამეცნიერო პროგრესის მიმართება რწმენასა და ზეობრივ ნორმებთან და ასე შემდეგ.

— ეს ტექსტი იმითაც არის საინ-
ტერესო, რომ ყველა თავის საფიქრალს
ირჩევს, თავის ძალს პოულობს ამ ამბავ-
ში. შეგიძლია, ერთ თემას ჩაეჭიდო ან
ერთდროულად რამდენიმე ძაფი აირჩიო
და მიჰყვე. შენთვის რომელი ხაზი იყო
გამორჩეული?

— შესაძლოა, მკითხველმა უპირატეს
სობა სამად იყალისა და ემიგრანტების
განცდებს მიანიჭოს, მაგრამ არანაკლებ
მნიშვნელოვანია, როგორ ხედავს ავტორი
თანამედროვე ბრიტანეთს და ბრიტანელს.
ამ მხრივ ძალზე ნიშანდობლივია არჩი
ჯონსის მაგალითი. არჩი ძალიან უცნაუ-
რი პერსონაჟია, თავისი პასიურობით, მე-
ორეხარისხოვნებით, რიგ ეპიზოდებში გა-
მოქადაცნებული სიბრივეით, გულგრილო-
ბით და ხანაც — კეთილშობილებით. ყვე-
ლაზე საშინელი თვისება, რაც მას აქვს,
პასუხისმგებლობისგან გაქცევაა. ყვე-
ლაზე მნიშვნელოვან გადაწყვეტილებებ-
საც კი კამათელს ანდობს. ზუსტად ასევე
ირიდებს პასუხისმგებლობას თავის კოლ-
ონიებზე და თავის გადაწყვეტილებებზე
ინგლისი და საერთოდ — ყველა სუპერ-
სახელმწიფო. „ეს საუკუნე უცხოებისაა —
ყავისფერების, ყვითლების, თეთრების, ეს
საუკუნე გრანდიოზული საემიგრაციო
ექსპერიმენტია. ახლა, საუკუნის მინუ-
რულს, შეგიძლია გაისეირნო სკვერში და
თევზების გუბურასთან აიზეკ ლონგს
გადააწყდე, დენი რაკმანს — ფეხბურთის
მოედანზე, ქუანგ ო'რუკის — კალათ-
ბურთის ბურთით ხელში და აირი ჯონსს
— თავისითვის მოლიდინეს. მათი საუთარი
სახელები თავიანთ თავში ინახავს მასო-
ბრივი ათასახოვბის, არალია ათორი მწ-

იგრანტებით გაძეგვილი ნავებისა და
თვითმფრინავების, უცხო ქვეყანაში
განცდილი სიცივისა და საზღვრის გადა-
საკვეთად საჭირო სამედიცინო შემოწმე-
ბების ამბებს...” ასეთია უპასუხისმგებლო
პოლიტიკის შედევრი.

— როგორც უნდა ვატრიიალოთ, მი-
გრანტთა პრობლემა რომანში ერთ-ერთი
ცენტრალურია. დღეს, როცა ჩვენს რე-
ალობაში ეს საკითხი განსაკუთრებით
მნვავედ დგას, მნიშვნელოვანია, გავეც-
ნოთ სხვა ქვეყნების გამოცდილებას,
ვისთვისაც მიგრაცია და მასთან დაკავ-
შირებული სირთულეები გუშინდელი
დღეა. ამ თვალსაზრისით „თეთრი
კბილების“ თარგმნა მართლაც რომ
დროულია.

— გეთანხმები. კითხვის დროს აუცილებლად გაგიჩნდება არსებულ რეალობასთან პარალელების გავლების სურვილი. ბევრი შეიძლება გაბაოცოს არჩი ჯონსის შემთხვევამ, რომელსაც უარს ეუბნებიან, მივიდეს შავკანიან მეუღლესთან ერთად კორპორატიულ წვეულებაზე, მაგრამ ფაქტია, რომ არცთუ შორეულ ნარსულში ეს ლონდონური ცხოვრების სამწუხარო ნაწილი იყო. დღეს ვითარება შეიცვალა, თუმცა პრობლემამ ფერი იცვალა. ბანგლადეშიდან ჩამოსული სამად იყბალის შეიღლი, მიღატი, ერთგან ამბობს, რომ მისნაირები ლონდონის ტელევიზიაში ვერასოდეს გამოჩენდებიან, თუ რამე არ გადაწევს და ააფეთქეს. ასეთია მეორე თაობის ემიგრანტის თვალით დანახული ბორიტანეთი და ის, თუ როგორ აღიქვამს უცხოს დომინანტური კულტურა. ეს თემა ჩვენთვისაც აქტუალურია.

— კიდევ რით არის საინტერესო ქართველი მკიონხველისთვის „თეთრი კბილები“?

— რომანში მძაფრად ჩანს ადამიანის დამოკიდებულება რწმენისა და ღმერთის მიმართ ასეთი საკუთრივი კონტრის შე-

მარბარა. ასევე, საკუთარი კულტურის ძენარჩუნების ისტორიკული სურვილი. ორივე სამად იკბალს უკავშირდება, რომელიც კბილებით იცავს ამ ყველაფერს. ერთი მხრივ, სამადი ღმერთს კარგავს, მეორე მხრივ, გამუდმებით ექცეს მას, რაც წესებისა და რიტუალებისამი გამძაფრებულ დამოკიდებულებაში გამოიხატება და რაღაც თვალსაზრისით, კომიკურობამდეც კი მიღის (საკმარისია, გავიხსენოთ ღმერთთან გაფორმებული „კონტრაქტი“). სწანამდვილეში ეს არ არის ერთი ადამიანის პრობლემა. დღეს ბევრია ამ მდგომარეობაში. ღიმილისმომგვრელია მისი ურთიერთობა საკუთარ კულტურასთან, ნინაპრებთან. მყითხველს გაახსენდება, როგორიცავს სამადი დიდ ბაბუას, მანგალ პანდეს და მაშინვე ტრადიციების მოდარაჯე ქართველის ხატება წარმოუდგება თვალნინ. ზოგი სცენა კომიკურია, ზოგი — ტრაგიკომიკური, თუმცა განსასჯელი და საფიქრალი ნებისმიერი ეროვნების მკითხველისთვის უხვადაა. ვფიქრობ, სხვა ფაქტორებთან ერთად რომანის უნივერსალობას ესეც განაპირობებს.

— ნარმატებული დებიუტის შემდეგ
მწერლებს უჭირო წერის გაგრძელება.
გამონაკლისი არც ზეიდი სმითი ყოფილა,
თუმცა კომპლექსი დაძლია და რამდენ-
იმე თვის ნინ მეოთხე რომანი — „სვინგ-
ის დრო“ გამოსცა. თუ ადევნებ თვალს,
როგორ განვითარდა ამ პერიოდის გან-
მავლობაში მისი მწერლური პოტენცია-
ლი?

— მეორე რომანის — „ავტოგრაფების შემგროვებლის“ — შესახებ ვერაფერს გეტყვით, მესამე — „სილამაზის შესახებ“ კი წავიკითხე და მომეჩვენა, რომ პირველთან შედარებით ბევრად დახ-ვეწილი და გაფილტრულია. „თეთრ კბილებში“ ზეიდი ზედმეტადაა შეპყრო-ბილი თავისი დამტკიცდრების სურვილით.

ဖွေ့စွဲလောင်း ရှာမခြေခံခြင်း၊ ရှုမ မာဂာရိ မြန်-
္ရာလှုံး၊ အာ သူ အာရာရတ ပေးသွေ့ဆုံး ကျက်နောင်း၊
ဤရွှေ-ဤရွှေ အိမ္ဒာရွှေချွေ့ဆုံး အမ ရှုမပါန် တာဒေသ
ဥစွဲရွှေအာရွှေလောင်း နာဝါယျာ ဖြေးနှာနှာရွှေ၊
မြန်မာပို့ဆောင်ရွေး၊ အမ တွာလှုံးအာရာရပါန်၊ „စိုလှ-
အမအိုး ရွှေသွေ့ဆုံး“ အာလှုံး ဤပါန်၊ စိုသွာ-
သာရွေးနှေး နိုင်း၊ စာလှုံး မာသွာလှုံး အာနွှေ-
ရွှေလှုံး အာ စိုလှုံး၊ ဗျာလှုံး နာနှာရွှေချွေ့ဆုံး —
„သွေ့ဆုံး ဇွဲကြော်“ — ရှာမဖြောင်းမှု တွေးနဲ့ နိုင်
ကာမြောက်ပြာ၊ အော် ကျိုလှေ ကျော်လှေ မိုးနှေး
အာပြုရွှေနှာနှာရွှေအာရွှေ ဖွှေ့စွဲ၏ ဘို့မြတွေး စာအိ-
ဤရွှေချွေ့ဆုံး အာ ဖွေ့စွဲ၊ ရှုမ သူ ဖြေးနှာနှာရွှေ၏ ဘို့
မြတွေး အာ အာရွှေလောင်း၊ အာ အာရွှေချွေ့ဆုံး၏ ဘို့

სმიონი ბევრ აგტობიოგრაფიულ მომენტს იყენებს თავის რომანებში. ეს განსაკუთრებული ბით „თეთრ კიბილებს“ ეხება. აირი ჯონსი, მაგალითად, მისი თანებიჯერული „ალტერუ ეგვანა“, რომელსაც რეალურ პრიონორტებს ისგან სამყაროს აღქმა და სხვადასხვა სა- კონკრეტუ უნდობობისა და არა სა- კონკრეტუ უნდობობისა და არა

კითხის მიძართ დაბოკიდებულება ერგო. ისედაც ბევრი რამ აქვთ საერთო: ზეიდის მსგავსად, აირისაც დედა იამაიკელი ჰყავს, მამა — ბრიტანელი; ზედმეტი წონისა და ხევული თმის პრობლემა აწუხებს, რომელ-საც ხან უთოთი, ხან ამიაკით ებრძვის. სხვათა შორის, ზეიდისთვის, ისევე, როგორც შავაკანიანთა უმტკესობისთვის, ხევული თმა სერიოზული კომპლექსი ყოფილა. ხშირი სწორებისგან თმა და ზიანებული აქვს, რის გამოც ხშირად დადის ჩალმით. ავტო-ბიოგრაფიული მომენტები უსვადაა მესა-მე წიგნშიც, რომელიც საუნივერსიტეტო ცხოვრებაში ჩართული ორი ოჯახის ამბავს მოგვითხრობს. თავად ზეიდი სმითა ნიუ-იორკის უნივერსიტეტში კითხულობს ლექციებს და ეს გამოცდილება წიგნშიც გადმოიტანა. ბოლო რომანი კი რასიზმს შეეხება. მისთვის ეს თემა განსაკუთრებულად მტკიცნეულია. მიიჩნევს, რომ შავკანიანები ხელოვნური ქირურგიული ჩარე-ვის მსხვერპლნი არიან — ისინი კონკრეტული ისტორიული ჭრილიდან ამოძირკევს და სულ სხვა გარემოში ჩასვენა. სწორედ ეს განაპირობებს ამ ადამიანების მენტალურ ტრამვებს — ცნობიერს და ქვეცნობიერს, რომლის შედეგებს ბევრი დღემდე იმკის. ზეიდის, როგორც ამ კულტურის ნაწილს, სტკივა რასის ჭრილობა და გამუდმებით უტრიალებს. ეს საკითხი მისთვის იმდენად ორგანულია, ძნელად წარმომიდგენია, სხვა, რადიკალურად განსხვავებული თუ-მებით დაინტერესდეს.

— ზეიდი სმითი შესამე ავტორია,
რომელიც თარგმნე. მანამდე იყო ეთბარ
კერეთის მოთხრობების ორი კრებული
და იან მარტელის „პის ცხოვრება.“
როგორ აღმოჩნდი უურნალისტიკიდან
მთარგმნელობაში?

— ჟურნალ „ცხელი შოკოლადის“ დახ-
მარებით, რომლის სთვისაც „ნიუ იორკერის“
სტატიებს ვამზადებდი. მერე მთავარმა
რედაქტორმა, შორენა შავერდაშვილმა,
თელ-ავივიდან კერეთის მოთხოვნების
კრებული ჩამოიტანა, რომლის გადმო-
ქართულებაც მანძო. ეს იყო „ნებროთმა
გარეკა“ — პირველი წიგნი, რომელიც
ვთარგმნე. სხვათა შორის, ძალიან გამი-
ჭირდა. რაღაც მომენტში მივხვდი, ისეთ
საქმეს შევეჭიდე, რაც არ ვიცოდი. არადა,
უადვილესი ტექსტი ჩანდა. მალაზ ხარბე-
დია იყო რედაქტორი და შენიშვნებით
აჭრელებული პირველი ვარიანტი რომ
დამიბრუნა და გამაკრიტიკა, მერედა
დავფიქრდი და გავიაზრე, როგორ უნდა
გამექართულებინა ტექსტი. ეს აღმოჩენა
რომ არა, ვიტყოდი, თარგმანი ჩემი სფე-
რო არ არის.

— დღეს რა გაქვს საოქმელი ამ ოვალ-
საზრისით?

— დღეს ზუსტად ვიცი, რომ ეს საემე
ძალიან მიყვარს. ძალიან ინტიმური და
მისტიკური პროცესია, რომელსაც ყვე-
ლაზე მეტად სიტყვა „გაყიდვა“ ან „გარიბ-
დება“ უხდება. შენს თავში იყურსები და
ყურადღებით აკვირდები კონკრეტული
მწერლის მიერ შექმნილ პერსონაჟებს, შე-
დიხარ უცხო სიტუაციებში, შენი მშობლი-
ური ენის სააზროვნო ველში და ხელახლა
აცოცხლებ გმირებს, მათ ამბებს და ამას
აკეთებ ნელა, ფრთხილად, მოზომილად.
მგონი, ეს შენელებული ტემპი, შეცდომებ-
ის დაშვების და მათი გამოსწორებისგან
მონიჭებული სიხარულის განცდა მიყვარს

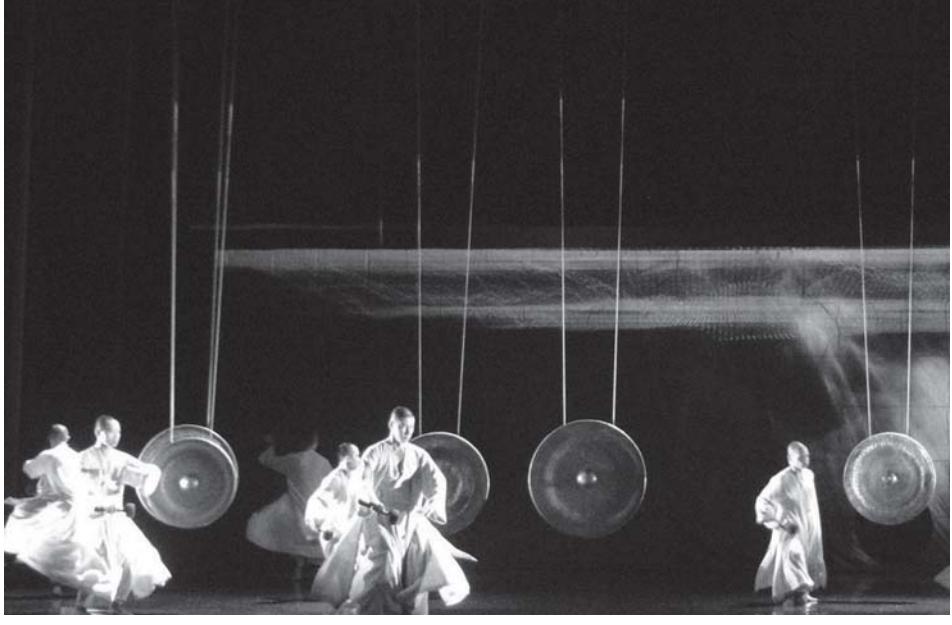
ძალიან. შეცდომები კი ამ პროცესში
გარდაუვალია — ჩავარდნებიც — თუმცა
იმხელა სიხარულია მათი გამოსწორება,
რაღაც იდეის, ორიგინალური გადაწყვეტილება, რომ მიღება.

დაც ხაოვლია, რომ ახალი გაძოხვევები-
სთვის ის ხად ხარ.
— ამ წიგნშა ახალი გამოწვევებისთვის
ნამდვილად განმანყო. მანამდე ეს განცდა
არ შეკონია, იმის მიუხედავად, რომ ენას-
თან ურთიერთობა მსიამოგნებდა და თარგ-
მინასაც სერიოზულად ვუდგებოდი. მინდა,
კიდევ უფრო სერიოზულად მოკვიდო
ხელი ამ საქმეს — ახალ ეტაპზე გადავიდე
და, როგორც მთარგმნელი, გავიზარდო.

ცენტრალური ბიბლიოთეკი

მაია ჯალიაშვილი

ତିର୍ଯ୍ୟକାଳିତମିତପୁରୀ ଜ୍ୟାନତ୍ୱାଶେବାଗର୍ଭିଲୋକ

ଭାବାର୍ଥିକ ପତ୍ର

საოცნებო თევზი გამოჩენდება, მაგრამ ძუა წყვეტა ეს ნიშნავს უმცროსის სიკედილს: „ჰპასპიტალში... სამყაროს უკი-დურეს სამხრეთის სამხრეთ პროექტია-ში...“ (პაუზა). დედა გაიგებს, ეტკინება...“ მოულოდელად უკელაფერი ცხადი ხდება, ორივე საიქიონია: უფროსი სნაიპერის ტყვიით არის მოკლული. უმცროსი — ნალ-მის ნამსხვრევით. ორივე ხვდება მსგავსების რაობას. უფროსი ამბობს: „ჩეგნ ხვედრით ვართ მამაშვილი“. პიესის ბოლოს ორივე ხედავს გორას, გორაზე დაბას, და-ბასთან ტბას და ტბასთან ტირიფეს. ეს ტირიფე გლოვის სიმბოლოა. სცენაზე რჩება ორი ცარიელი სკამი და ორი ძუაგან-ჭეტილი ანკესი.

პიესათა საერთო სტილისტიკურადან თითქოს ამოვარდნილია „აბეშურა — ფარნავაზიანთა უკანასკნელი დედოფალი“ (ტრაგედია ორ მოქმედებად), რომელსაც მკითხველი შორეულ წარსულში გადაჰყავს. პიესა ეძღვნება თამაზ ბაძალუას, ბადრი ჭოხონელიძის, ვაჟა ბრეგაძის ნათელ ხსოვნას. ამ პიესისთვის აგვორს გადაეცა ისტორიულ-ლიტერატურული პრემია „დავით აღმაშენებელი“ (2010). პიესა 2003-2004 წლებში ქუთაისის ლადო მესხისვილის სახელობის დრამატულ თეატრში რეჟისორმა ნუებარ ლორთქიფანიძემ დადგა.

მოქმედება ხდება მცხეთაში მესამე
საუკუნის დასასრულს. პირველი ეფუძნება

„ქართლის ცხოვრების“ ერთ ეპიზოდს, რომელიც მოგვითხრობს ფარნავაზიანთა უკანასკნელი მეფის, ასფაგურისა და მისი მხოლოდმობილი ასულის, აბეშურას, აღ-სასრულზე. ყურადღებას იქცევს პიესის ენა, რომელიც მკვეთრად რიტმულია, დამასწავლითა ძირითადად სონიქის:

აგურის სიკედილის შემდეგ ქასრეს შვილი
მირიანი თოხოვეს აპეშურს ქმრად. პიესა-
ში იხატება მამის მევლელობითა და და-
ტრიალებული ამბეჭით შეტბილი აპეშურა,
უსაზღვროდ კეთილი, ხალხის მოსიყვა-
რულე, მაგრამ მაინც ყველასგან მიტოვე-
ბული და სასიკედილოდ განწირული.

მნერალი თავისი პიესებით მკითხველს „გონებით თამშის თვის“ აღძრავს, რათა ამ გზით, სხვათა სიცოცხლესა, ბედსა და დროში მოგზაურობით საკუთარი თავი აპოვნინოს. „ეს წარმოდგენა ხაფანგია, მეფის სინდის დამაჭერინებს“, — ამბობს პამლეტი. კამიუსა აზრით, „სინდისი მეტად ფრთამალია და ხელიდან გვისხლტება, კუდში უნდა სდიო, იმ მოუხელობელ წამი უნდა სწვდე, როცა თავის თავს ავლებს წამიერ მზერას“ („სიზიფეს მითი“). ამ პიესების კითხვისას მკითხველიც მოახერხებს საკუთარი სინდისის მოხელობას და ცხოვრებისეული აბსურდის გადაღაბვას, „მეს“ შემცინების საშუალებით.

გაგა ნახუცრიშვილი

რვეულიდან — უეცარი მინიმალიზმი

თოვლი დება

როგორ ქრება ძველი ვწება,
როგორ ვეღარ გიალერსე,
თოვლი დწება, თოვლი დწება,
თოვლი დწება მწვერვალებზე.

მოიკიდეს ფეხი სხვებმა,
და დღე დამრჩა მე რამდენი,
სიტყვა მრება, სიტყვა მრება,
სიტყვა მრება მერამდენე.

არც მთავრდება, არც იწყება,
არც ახალი და არც ძველი,
დრო იცვლება, დრო იცვლება,
დრო იცვლება გასავლელი.

გაფეილი ღამა

საგნებს უჭირთ სინატიფე,
დაიღალა ტვინი ბრძოლით,
ვერაფერი მოვიფიქრე,
ვერც წილბებით და ვერც როლით.

თავს ვერაფრით დავალწიე,
ვერც მშვიდობით და ვერც სროლით,
ღია არის მაღაზია,
ღამეს ტეხავს ალკოჰოლი.

ყველაფერი

ყველაფერი წაიშლება,
ყველა ბგერა, ყველა ფერი,
ყველაფერი დამთავრდება,
ყველაფერი, ყველაფერი.
მერე სხვა გზა გაიშლება,
პასუხები წაიშლება,
და დრება შეკითხვები,
ეს კითხვები, სულ კითხვები.

დაკარგული სისადავა

უნდა დავიბრუნო სისადავე,
რამე სიყვარულზე გითხრა მერე,
უცხო დროის ზღვაში ვიბანავე,
მურმე სუუცხოვე ზევე ვწერა.

ავცდი ნაპირს, ავცდი მაშველ ნავებს
და ადარ მესმოდა გულის ფეთქვა,
უნდა დავიბრუნო სისადავე,
დავიბრუნო, რაც მინდოდა მეთქვა.

ირგვლივ სულ ცხედრებმა იქანავეს,
ასე მკაცრი იყო განაჩენი,
უნდა დავიბრუნო სისადავე,
მერე გითხრა ყველა დანარჩენი.

უცვლელობა

როცა ყველაფერი სულერთია,
როცა არაფერი შეიცვლება,
როცა ყველაფერი უცვლელია,
ალბათ რამეს შეცვლა შეიძლება.

უძილობა

ნლების ქარავნი ჩამომდგარა,
ეს დროც გაიქცევა უცილობლად,
მაშინ რამეს დავწერ, რატომ არა?!
მიცდის კართან ჩემი უძილობა.

სხვა ეპოქა

უკვე ჩამომდგარა სხვა ეპოქა,
ყოფნა მოეწყინათ პირამიდებს,
დროა ისეთი, რომ არ მეყოფა,
უკვე უდროობას მივაკითხე.

რაღაც უამინდო ამინდია,
ვფიქრობ უაზრობის აზრზე,
ჩემი მეგობრები სად მიდიან,
დამშვიდობებასაც რომ ვერ ვასწრებ.

ნისლიდან ნისლი

ნისლიდან ნისლში მორჩა მგზავრობა,
რას ვიპოვნიდი სიმართლეს ნისლში,
და იცვლებოდა ხალხი, მთავრობა,
ნისლიდან ნისლში, ნისლიდან ნისლში.

ნისლიდან ნისლში არ სჩანს სიშორე,
არ სჩანს მანძილი, ნისლიდან ნისლში,
და მეც ვიცხოვრე, თურმე ვიცხოვრე,
ნისლიდან ნისლში, ნისლიდან ნისლში.

მინდა დროს იქით

მინდა წასვლა ამ დროს იქით,
დამრჩა წამის მეასედი,
გაგიხსნებ ლენის ჭიქით,
ჩვენ გვიყვარდა ერთმანეთი.

უშენობა მენანება,
მირჩევნია სულ არ ყოფნა,
მტკიცა, ისე მენატრება
ის დრო, ის ზღვა, ის მგზავრობა.

უაცრად

იყო, რაც უეცრად გამოვტოვე,
იყო, რასაც ვეღარ მოვესნარი,
იყო სიცოცხლე, თან სიმარტოვეც,
ჩვეულებრივი, თან საოცარი.

ეს

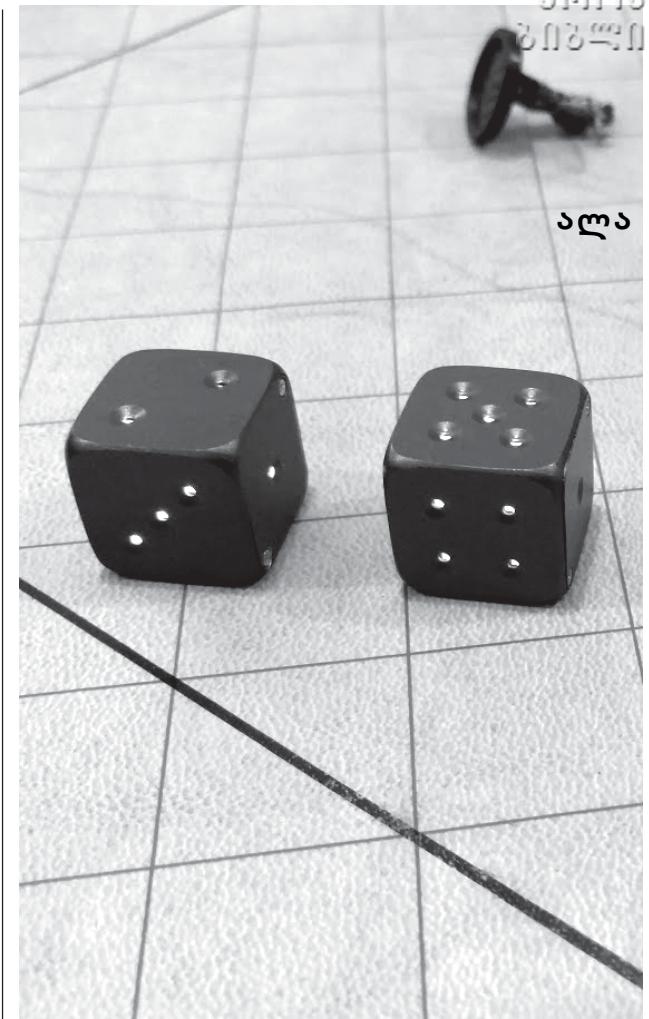
ეს არც ტყუილია, არც სიმართლე,
ეს სიტყვებიც ჩუმად დაიცდიან,
მე არ ვიცი, როგორ დავიბადე,
როგორ წავალ, სხვებმა რა იციან.
არც სინამდვილეა და არც ჭორი,
დასაწყისის დასასრული შორი.

მონაკვეთი

ალბათ ისევ გნახავ სადმე,
მისამართი რომც არ მქონდეს,
ბურუსიდან ბურუსამდე —
სამყაროდან სამყარომდე.

ზაფხულდება, მოდის სიცხე,
დროა ლუდით მოსაკვეთი
და ვერაფრით დავიცინებე
ცხოვრების ის მონაკვეთი.

ამიტომაც გნახავ სადმე,
გზა მოჭრილი თუნდაც მქონდეს,
ზაფხულიდან გაისამდე —
სამყაროდან სამყარომდე.

პიჯამა

დილამ, როგორც ამბობს დედაჩემი,
ისე უცნაურად იუამა,
სახლში მირჩევნია, მე დავრჩები,
თქვი და შეისწორე პიუამა.

მე კი ქარიანში გავაჭერი,
თქეში დამეწია კოჭამდე,
ცაზე დაგორავდა კამათელი,
ყველა მმრალი გზების მოჭრამდე.

მეხიც დაგცემია, იტანტალე,
იყო წყველა-კულუვა ქაჯების,
მერე ცასარტყელას მივატანე
ცაზე ალმასივით აჭედილს.

ფერი ვინ დათვალა ცისარტყელის,
იყო ათასფერად ფერადი,
ისეთ სამოთხეებს მივაგენი,
აღალც ჯოვოხეთზე ვლელავდი.
ბოლოს შენებურად, შენაძენი,
იყო ზოლიანი პიუამა,
გარეთ ჩურჩულებდა დედაჩემი,
დილამ
უცნაურად
იუამა...

ნასამხრალი

მზია ბიცოლას ხსოვნას

ეს იყო ასე ოცი წლის წინათ,
განა მზები წლებმა გალია...
გომბორის ქედის კალთაზე სძინავს
სოფელს და მართლა ნასამხრალია.

აკინძულია ვიწრო უბნებით,
და ძველ ბაქანთან ყვავის ყაყაჩო,
ხშირად სიზმრებში ვესაუბრები
და მატარებლის გუგუნს ვდარაჯობ.

ახლა უდაბნოს მირაქს ვუყვები,
რომ იქ მზე იყო კაშკაშა უფრო,
რომ მენატრება მწვანე მუხლები,
და ლაჟვარდებში გაფრენა უფრთოდ.

რომ მენატრება ვაზის ცრემლები,
ხელისგულებში დანაგროვები,
დილა — როდესაც გესტურებოდი,
საღამო — როცა სოფელს ვტოვებდი...

და ახლა ასე, დიდი ხნის შემდეგ,
როცა ბავშვობა წლებმა გალია,
მე მესიზმრება იმ სახლის ჭერებეშ,
ვზივარ და ირგვლივ ნასამხრალია...

ხევი

გაზაფხულიდან მე ავად ვხდები,
და ვერ ველნევი ბოჭა-მარჩიელს,

გარს მხევევიან კვლავ შენი თმები,
თმები, რომელებმაც გადამარჩინეს.

ყურს ვუგდებ სსხლის გამოხდილ დუღილს
(ამ გაზაფხულსაც ადუღდა თუ კა)...
ბოშა-ქალს სიტყვა კვლავ ძვირად უღირს,
მე ისევ ძუნწად კაპიკებს ვუკრი.

ჭადრების ძირას კვდება მაისი,
გამარჯვებებით, დროშებით, სალმით,
ჩვენ თუ გავისვრით, სხვისთვის გავისვრით,
სხვა გაიმარჯვებს ჩვენს გულზე გავლით.

არა, მე მსურდა სულ სხვა რამ მეთქვა,
მე თვალინ მედგა შენი ხატება,
მაგრამ გამეტრივდა ეს გული ძელქვა
და ყველა ლექსი სისხლიანდება.

გაზაფხულობით მე ავად ვხდები,
მამაჩემივით, როგორც ნაშვილებს,
მკლავენ ბავშვობის ჭინქების ხმები,
ხმები, რომლებმაც გადამარჩინეს.

ნინადალი

მამა გიორგი ზარდიაშვილის ხსოვნას

აანთე მთვარე, ჩემს სოფელზე უნდა გიამბო,
ამ მთებისა და ზღვების იქით წინანდალია,
ნათავადარზე გულბათის სული ბინადრობს,
დევ-კაცი იყო, ჰოდა, ღვინო ქვევრით დალია.

გასცდი ჰორიზონტს, ჩემს სოფლამდე ახლა შორია,
ვაზის ფოთლების ზღვა ღელავს და ელავს ყურძენი,
და ყველაფერი მართალია, განა ჭორია,
ერთი სოფელი, ათას ჭირს და თარეშს ვუძლებდით.

უნდა გიამბო, როგორია ზეცა წინანდლის,
მაგ ფირუზივით, თითებზე რომ ეგოგმანები,
ან რა გრძნობაა დასანახად, როცა წინია ცრის,
თითქოს ზეციდან იღვენთება წინოს თვალები.

ტაძრის ეზოში ახლაც დგანან კიპარისები,
ვინ იცის, უწინ ამ ბილიკზე შენც დადიოდი,
დღემდე პატარა ეკლესის მადლით ვიცსები,
ტკბილად რომ სწირავს მარტოსული მამა გიორგი.

ფარშევანგების აჩრდილები კუდებს გაშლიან,
სევდაც არის და ზოგჯერ ლექშიც მიტომ ვმუნჯდები,
მოუხატავი წინანდალი ხომ ლამაზია,
შენ უნდა ნახო მოხატული

შალვას ფუნჯებით.

რა ლამაზია ნასახლარი, სოფლის მყუდროსთან,
მოხუცებული, ვინც ცხოვრება სოფლად გალია,
და ის რომ ღმერთმა ადამიანს მინა უბოძა,
ამის დასტურიც მადლიანი წინანდალია.

აანთე მთვარე, ჩემს სოფელზე უნდა გიამბო.

პანალია

მოსალამოვდა, გამუქდა ზეცა
და ვარსკელავები — ნათლის ხურდები
ისე მოჰვებანან უწინდელ თვალებს,
შენ რომ ხედავდე,
დამტბრუნდები.
ერთად დაგოვლიდით იმ უხმო ცრემლებს,
სხვადასხვავერი ცის ქვეშ რომ ვდვარე
და რომ არავინ არ შემიყვარა,
მეც ველარავინ ვერ შევიყვარუ.
შენ აღარ მიცნობ
და ალბათ, ახლა,
თავის გაქნევით იშორებ ფიქრებს.
არ ლირს დაკარგულ გოგოზე დაღლა
და ეფარები ჩაბინდულ ტიხრებს.
მე სულ უბრალოდ გახსენე ახლა.
ფლეს უცანურად ჩამუქდა ზეცა,
და გულით ლექსებს ვატარებ, რადგან
ფარდებსაც სულის უჯრებში ვეეცავ.
მოსალამოვდა, ნათლის ხურდები
ლურბლებს უჩუმრად გვერდით უვლიან.
მე? მე კარგად ვარ, ნუ შეცებულები,
უბრალოდ, ყოფა ბანალურია.

* * *

სულის კუნჭულებში ქარი დაბარბაცებს.
ქუჩას ნაწვიმარი ფერი შერჩენია...
შენი სიყვარული სუნთქვას აღარ მაცდის,
მაგრამ მაინც მარტო ყოფნა მირჩევინა.
ზეცამ ყველა სანთელს სული შეუბრა,
სადღაც გაიფანტნენ ციცინათელები.
გულმა სასანაულის სანამ დაიჯერა,
გთხოვ, რომ ჩამომშორდე,
ნულარ მეფერები
თბილი გამოხედვით,
თორემ — ეული ვარ,
შენც რომ გამიმტყუნდე, ვინდა მიპატრონებს...
ამდენ გულისტკივილს, რითაც სნეული ვარ,
ერთად ავკინძავ და
ხელში შეგატოვებ.

თან მნათობა

ფლეს შენ ისეთი სიშორით მავსებ,
რომ აღარ დამრჩა რამე სათქმელი.
არ ისმის შენი კაუნი კარზე,
დაკეტილია სული — სარქმელი.

თეონა ბითაძე

მინდა, მავთულზე ჩიტები ვთვალოთ
(ჩაუკიდიათ სველ ბოძებს ხელი),
თუნდაც ჩემსავით არ შემიყვარო,
მაინც ამავსებს დანახა შენი

იმ სიხარულით,
თან რომ ატარებ,
რომელიც ჩუმად, თვალებით დაგაქვს,
მაგრამ ვერავინ ვეღარ კითხულობს
შენს მშვიდ მზერაში იმ მთავარ ამბავს,

რომელსაც ჰქვია შეხვედრა ჩვენი,
ტკივილნარევი შვებით რომ ავსებს
გულებს...
და მანც,
საოცრად გშვენის
ზურგს რომ მაქცევ და თან მნატრობ ასე.

გოგო — პოეტი

მართლა არ ვიცი, რა ფრაზებს წერენ
ბიჭები ღამით,
ის კი ვიცი, რომ
ჩვენ, გოგონები, გრძელი დღის მერე,
გულის ნასევლამდე თუნდაც ვიცინოთ,
ძილის წინ ბალიშს მივაყრდნობთ ზურგებს,
ხელში ავიღებთ ნატანჯ რვეულებს,
ფურცელზე გაფეხნებთ მთელი დღის უთქმელ
აზრებს, ბრძნულებს, თუ გადარეულებს.
თითქოს,
ჩვენს სათქმელს ადრესატს ვაწვდენთ,
მთელი სისავსით, ანით ჰოემდე...
ოპ, რა ძნელია, მშვიდად რომ დაწვე,
როცა ხარ გოგო და თან — პოეტი.

სიყვარული, როგორც პოტოქსი

დრომ სახეზე მიმათვალა ხაზები,
მე ვითვლი და გულიც ოდნავ ლონდება
და მგონია, აღარ გავლამაზდები,
დრო საჩემოდ აღარ დამელოდება
და წიგნაკსაც მივამატე ლექსები,
ვკითხულობ და გულიც სევდით სველდება.
ძველებურად, აღარ დამელოდები,
საკამარისად მათამაშა ელდება.
დრომ მაჩუქა დარდიან ხაზები,
თვალებს შერჩა მეტი სიდარბაისლე.
ავდგები და ასე გავლამაზდები:
ყველა ნაოჭს სიყვარულით ავივსებ.

ლელა შუბითიძე

საქართველოს მწერალთა სახლი ფორმისა და შინაარსის იდეალური შერწყმის მაგალითია. რაც დრო გადას, მით უფრო იკვეთება მისი სახე. სარესტავრაციო და სარემონტო სამუშაოები, რომელიც ეტაპობრივად მიმდინარეობს და კულტურული ცხოვრება, რომელიც იქ დუღს, საოცარი სისავსის განცდას უზოვებს მნახველს. ნაბიჯ-ნაბიჯ მშვენდება და მდიდრდება დავით სარაჯიშვილის ყოფილი საცხოვრებელი — თითქოს, ის სიკეთე, რაც მან ქვეყნისთვის გაიღო, ქველმოქმედს უბრუნდება. ყოველწლიურად სულ უფრო საინტერესო და მიმზიდველი ხდება მწერალთა სახლი ლიტერატურული ნერებისთვის — სიახლები, როგორც ერთი, ისე მეორე მიმართულებით ამოუნტურავია. არც ნლევანდელი წელია გამონაკლისი, პირიქით, ის განსაკუთრებული მნიშვნელობის გრანდიოზული პროექტებით არის გამორჩეული.

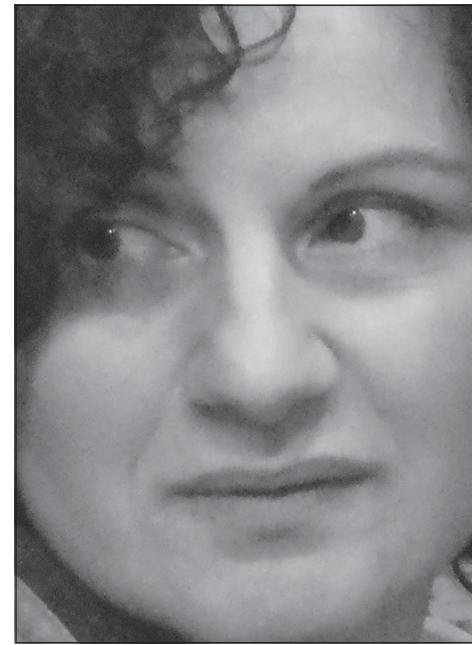
სახელმწიფო ინსტიტუტები, კერძო სექტორი, ქველმოქმედი ადამიანები, მხატვარ-რესტავრატორები, საზოგადოება — ყველა თავისებურადაა ჩაბმული ამ სახლის განახლება-ადგენის პროცესში, თუმცა სახლის დირექტორის, ნატა ლომოურისა და მისი პატარა გუნდის წელილი მაინც განსაკუთრებულია. რომ არა მათი ძალისხმევა, დღეს იქაურობა ასეთი ცოცხალი და ყველასათვის სასურველი არ იქნებოდა.

მწერალთა სახლის საზოგადოებასთან ურთიერთობის მენეჯერი ლელა შუბითიძე სიახლეებზე გვესაუბრება.

— 2017 წელი მწერალთა სახლისთვის სავსე და წარმატებული აღმოჩნდა. სარესტავრაციო სამუშაოებით დავით განცდილებით და თანმიმდევრობით მივყვეთ. ჯერ აღმოსავლურ ოთახზე გვიამდეთ.

— 13 მარტს საქართველოს მწერალთა სახლმა და საქველმოქმედო ფორმა „სარაჯიშვილი“ ხელშეკრულება გააფორმება, რომელიც დავით სარაჯიშვილის სახლის მეორე სართულზე მდებარე აღმოსავლური ოთახის რემონტსა და რესტავრაციას ითვალისწინებს. ვისაც ერთხელ მაინც უნახავს ეს ოთახი, შეუძლებელია, არ ახსოვდეს გამორჩეული სივრცე აღმოსავლური ჭერითა და ბუხრით. სხვადასხვა დროს სწორედ იმ ოთახში ცხოვრობდნენ ილა ჭავჭავაძე და მისი მეუღლე, აკაკი წერეთელი, არტურ ლაისტი და ბეკრი სხვა გამორჩეული პიროვნება. აღმოსავლური ოთახის აღდგენი და რესტავრაცია ოთახის პირვანდელი სახის მაქსიმალურ შენარჩუნებას გულისხმობს. რესტავრირებულ ოთახში კი, სამომავლოდ, დავით სარაჯიშვილის მუზეუმი განთავსდება. როგორც გითხარით, სივრცის რესტავრაცია ფონდ „სარაჯიშვილის“ ფინანსური მარდაჭერით წარიმართა, სწორედ მათი დამზადებით შევძლით, სამუშაოდ მოგვეწვა ერთერთი საუკეთესო რესტავრატორ დავითი გაგოშიერ და მისი ჯგუფი. სპეციალისტებმა შრომატევადი სამუშაო გასწინება. ჭერი და ეკდები სალებავის ბევრი ფენით იყო დაფარული, მის განმენდას თვეზე მეტი მოანდომეს და საბოლოოდ, სრულიად სხვა სახე მიიღო ითახმა, საოცარი ფერები გამოჩნდა. მიუხედავად იმისა, რომ დიმიტრი ერმაკოვის შავ-თეთრ ფოტოებზე არაერთხელ გვინახავს ეს სივრცე, მაინც ვერ წარმოგვედგნა, რა სილამზე იფარებოდა იმ მრავალი შრის ქვეშ. ეს ოთახი მწერალთა სახლისთვის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მონაპოვარია. როცა მისი პირვანდელი სახე სრულად აღდგება, იქ დავ-

ით სარაჯიშვილისა და ეკატერინე ფორაქიშვილის მემორიალურ ნივთებსა და იმ აევა განვათავსებთ, რომლის შენარჩუნებაცა და მოპოვებაც მწერალთა სახლმა შეძლო და რომლის ნანილსაც ჯერ კადევ ეძებს.

— მწერალთა სახლის გახსნის დღისან არსებობს იდეა, რომ სახლს, დასავლეთეროპული სახლების მსგავსად, სამწერლო რეზიდენციი ჰქონდეს. როგორც ვიცი, თავიდან იდეის განხორციელება შორეულ პერსპექტივად ესახებოდათ როგორც სახლის თანამშრომლებს, ისე გულშემატკიცრებსაც, თუმცა წელს ჩანაფიქრი რეალობად იქცა.

— დიახ, ჩევენი დიდი ხნის სურვილი ახდა, იდეამ ხორცი შეისხა და 16 ივნისს მწერალთა სახლის მესამე სართულზე 5 სარეზიდენციო ოთახი საზეიმოდ გაიხსნა. მოგეხსენებათ, საქართველოში მსგავსი

მით უფრო სამწერლო, რეზიდენციები არ არის პოპულარული, უფრო სწორად, ლიტერატურულ ირგანიზაციებსა და ავტორებს შორის ამ სახის ურთიერთობის თუთანამშრომლობის ტრადიცია თითქმის არ არსებობს, თუმცა რამდენადაც ვიცი,

ბთან, რეზიდენციებთან და ლიტერატურულ გაერთიანებებთან კულტურული კავშირების განმტკიცებისა და გაფართოების საუკეთესო საშუალება და მათთან ინტეგრირების ერთ-ერთი გზაა. ეს კარგი შანსია, კიდევ უფრო მჭიდროდ ვითანამ-

“
დიდი
ხნის
სურვილი
ახდა

უმაღლეს მუსიკალურ და სამხატვრო სასწავლებლებს რალაც მსგავსი გამოცდილება მაინც აქვთ. რაც შეეხება ლიტერატურულ სფეროს, შემიძლია გითხრათ, რომ სამწერლო რეზიდენცია, რომელიც ჩვენთან გაახსნა, პირველია საქართველოში.

— მის შინვრელობაზე რას იტყვით? ვფიქრობ, ეს არა მხოლოდ ლიტერატურული პროცესების განვითარებას და გაფართოებას შეუწყობს ხელს, არამედ, ზოგადად, ქართულ კულტურის პოპულარიზაციისთვისც განსაკუთრებული ნაბიჯია.

— რეზიდენციის არსებობა საერთაშორისო ლიტერატურულ ინსტიტუტების გახსნით, მწერალთა სახლი დანარჩენი მონაპოვარია, რომ რეზიდენციების გახსნით, მწერალთა სახლი დანარჩენი მონაპოვარია, როგორც ერთ-ერთი გაფართოება და რეზიდენციების ქსელს უერთდება. ამთ კიდევ უფრო გაფართოვდება

ლიტერატურული განვითარების მუნიციპალიტეტი

ჩვენი საქმიანობის არეალი. სულ მალე საინტერესო სარეზიდენციო პროგრამებს შევთავაზებთ უცხოელ ავტორებსა და მთარგმნელებს, ისინი შეძლებენ ულამაზეს სახლში დაბინავებას და სრულიად განსაკუთრებულ შემოქმედებით გარემოში ახალ ნაწარმოებებზე მუშაობას.

საერთაშორისო საფინანსო ორგანიზაციები-ბის ხელმძღვანელები, ასოციაციის წევრი კომპანიებისა და პარტნიორი ორგანიზაციების ნარმომადგენლები. ძალიან ბევრი სტუმარი გვყავდა და ყველამ გაიზიარა ჩვენი სიხარული. ბიზნეს ასოციაციის აღმასრულებელმა დირექტორმა ირაკლი

იმავდორულად, რეზიდენციები მნიშვნელოვანი ხელშეწყობა იქნება თბილისის ყოველწლიური საერთაშორისო ღიტერატურული ფესტივალისთვის, რომელსაც მნერალთა სახლი მართავს. შევძლებთ, საკუთარი სივრცე შევთავაზოთ ფესტივალის უცხოელ სტუმრებსაც.

— კონკრეტულად რეზიდენციებზე
გვიამძეთ.

— მნერალთა სახლის ხუთი სარეზიდენციო როთაში მესამე სართულზეა განლაგებული. თითოეული მათგანი სხვადასხვა უცხოელი მნერლის სახელს ატარებს. გვაქვს ალექსანდრე დიუმას, ნიზამი განჯევის, მარჯორი და ოლივერ უორდორპების, ჯონ სტეინბეკის, ბორის პასტერნაკის სარეზიდენციო როთახები. ამ ავტორთა სახელები მჭიდროდ არის დაკავშირებული საქართველოსთან, თბილისთან, ზოგიერთი კი მნერლთა სახ-

— კარგად მახსოვეს, წლების ჩინ, როცა მნერალთა სახლმა მაჩაბლის 13-ში დაიღო ბინა, შენობის რეაბილიტაციის პირველი ეტაპი სახელმწიფო სტრუქტურებმა დააფინანსა.

— საქართველოს მნერალთა სახლის შენობის რეაბილიტაცია ხანგრძლივი შესვენებებით მიმდინარეობს. 2011 წელს, სახელმწიფოს მიერ გამოყოფილი თანხით, მნერალთა სახლის რესტავრაცია-რეკონსტრუქცია ისე მასშტაბურად, იმგვარი შე-

ლის ისტორიის ნანილიცაა. თითოეული რეზიდენციისთვის შესაბამისად არის შერჩეული ინტერიერიც. დიზაინერმა გუგა კოტეტიშვილმა, როგორც ყოველთვის, არა რეზულებრივად იმუშავა — დამეთანხმებით, ძნელია, ასეთ სივრცეში შექმნა თანამედროვე ინტერიერი, იმავდროულად, ასახო ისტორია და არ დაარღვიო სარაჯიშვილისეული სახლისთვის დამახასიათებელი სტილი. ეს სინთეზი საოცარ შთაბიჭიფილებას ახდინს მწარმალზე.

მართებით დაიწყო, რომ ვერ წამოგვედგინა, პროცესი თუ გაიწელებოდა. სარეაბილიტაციის სამუშაოებს თავიდან ახორციელებდა მერიის სტრუქტურული ერთეული — თბილისის განვითარების ფონდი, შემდეგ პროექტი კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროს დაეკვიმდებარა. 2012 წელს სამუშაოები თითქმის შეჩერებული იყო, 2013-ში კი პროცესი განახლდა და სამინისტროს მხარდაჭერით ბალისა და ქვეთა სართულის ნაწილობრივი

— მესამდე საროლული რეაბილიტირებულია. ვინ არის ამ მასშტაბური პროექტის აღმასრულებელი?

— მწერალთა სახლის მესამე სართულის რეაბილიტაცია-აღდგენა სრულად დააფინანსეს საქართველოს ბიზნეს ასოციაციამ და მისმა წევრებმა. სამუშაოები გასული წლის ოქტომბერში დაიწყო და წელს დასრულდა. უკვე მოგახსენეთ, მესამე სართულის ოფიციალური გახსინი ცერემონია 16 ივნისს გაიმართა. მწერალთა სახლში საზეიმო მიღებას ესწრებოდნენ კულტურისა და ძელთა დაცვის მინისტრი მიხეილ გიორგაძე, მთავრობის წევრები,

ეტაპებიც არანაკლები წარმატებით განხორციელდება. ეს შენობა კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლია და შესაბამისად — შინაარსობრივი დატვირთვის გარდა — იგი არქიტექტურულ ღირსშესანიშნაობასაც წარმოადგენს. ასეთი სახლები თბილისში ბევრი არ არის. ამიტომაც, რეაბილიტაციის პროცესი ძალიან მაღლალი ხარისხით უნდა გაგრძელდეს.

— რამდენადაც ვიცი, მწერალთა სახლს სარაჯოშვილისეული ავეჯის მოძიებაც დაწყებული აქვს.

— მოგეხსენებათ, რა ავეჯიც იდგა დავ-
ით სარაჯიშვილის სახლში; შემდეგ მისი
წევა და მისი ძმის და მისი

დანატოვარი არანაკლებ გაამდიღრა აკა-
კი ხოშტარიამ. სამწუხაროდ, გასაძჭოების
შემდეგ, რა ბედი ეწია ამ ქონებას, ყველამ
ვიცით — უამრავი ნივთი დაიკარგა, ფაქ-
ტობრივად, გაიძარცვა აქაურობა. ახლა
ვცდილობთ, ნაბიჯ-ნაბიჯ მივაკვლიოთ
ნებისმიერ ნივთს, რომელიც დაგითის სახ-
ელს უკაშირდება. საზოგადოების დიდი
ნაწილი ჩართულია ამ პროცესში, მივაკვ-
ლიეთ კიდეც სარაჯიშვილის კუთვნილი
ავეჯის ერთ-ერთ კომპლექტს, თუმცა მისი
შეძენა, მაღალი ფასის გამო, ჯერჯერობით
ვერ ხერხდება, ამიტომაც კვლავ ქველ-

ქართველი ავტორებიც კმაყოფილი და
დამუშავული უბრუნდებიან შემოქმედებით
საჭირობას.

— მნეალთა სახლში, მრავალეტაპი-
ანი სარეაბილიტაციო პროცესისგან გან-
სხვავებით, კულტურულ-ლიტერატურუ-
ლი ცხოვრება წუთით არ შეჩერებულა და
სარაჯოშვილისეული ტრადიციები გრ-
ძელდება. ვფიქრობ, თანამედროვე
ქართველი ავტორებისთვის, მათი შემო-
ქმედების პოპულარიზაციისთვის, მსოფ-
ლიო ბაზარზე მათი დამკვიდრებისთვის
მნერალთა სახლი ძალიან მნიშვნელო-
ვანი ფაქტორია. ტყუილად არ მიხსნებია
სარაჯოშვილისეული ტრადიციები,
ვგულისხმობდი, ახალგაზრდა შემოქმედ-
თა მხარდაჭერას, რაც ყოველთვის იცოდ-
ნენ ამ სახლში. ახლახან 31 ქართველი
ავტორი გაემგზავრა სამოგზაუროდ 4
ქვეყანაში. მნერლების ასეთი მასშტა-
ბური გასვლა არ ყოფილა აქამდე, ამ
გრანტით პროექტის ერთ-ერთი
მონაწილე სწორედ მნერალთა სახლია.

— რეზიდენციებს დავუპროწოთ —

— ამ საერთაშორისო პროექტის სახელწოდებაა „ავტორთა კითხვის დღე“. ის 2000 წელს ჩეხეთის ქალაქ ბრნოში დაარსდა და მას შემდეგ ყოველწლიურად იმართება. წელს ფესტივალი საქართველოს მასინძლობას. მწერალთა სახლი პროექტის თანაორგანიზატორი გახლავთ, კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრო კი ფინანსური მხარდაჭერია. ჩვენი ავტორები პირველ ივლისს გამგზავრნენ და 4 აგვისტომდე ოთხ ქვეყანას — ჩეხეთს, პოლონეთს, სლოვაკეთსა და უკრაინას მოივლიან. მათ წინ ძალიან საინტერესო შეხვედრები, სადამოები ელით — ყოველი დღე ეთმობა ერთი ქართველი და ერთი ადგილობრივი მწერლის შემოქმედებას. ოცდათორიმეტი ავტორი ას ორმოცდათხუთმეტ დონისძიებაში მიიღებს მონაწილეობას. პროგრამა იმდენად მრავალფეროვანია, რომ წარმოდგენილი მაქვს, როგორი შთაბეჭდილებებით დაბრუნდებიან ჩვენი მწერლები სამშობლოში. ეს პროექტი, ისევე როგორც SLS-ს ლიტერატურული სტანდარტი და ჩვენი მონაწილეობით განხორციელებული მრავალი სხვა პროექტი, ეროვნისკენ გადადგინდები კიდევ ერთი ნაბიჯია.

— მწერალთა სახლის პრიორიტეტს შორის ძალიან მნიშვნელოვანია, ასევე, აქტივობები საბავშვო ლიტერატურის პოპულარიზაციისა და ხელშეწყობის მიმართულებით. თქვენი ერთ-ერთი პირველი და ძალიან წარმატებული პროექტია „ბავშვების მწერალთა სახლი“. შაბათობით არაერთხელ შევსწრებივარ ურიაშულს მაჩაბლის 13-ში და დარბაზში თავმოყრილი წორიში მკითხველის გაფაციცებული სახეებიც მინახავს. ახლა უფრო შორს ნახვედით და იაკობ გოგებაშვილის სახელმისა საბავშვო და საყმანილო ლიტერატურული კონკურსი გამოაცხადეთ.

ლელა შუბითიძე: „დიდი ხნის სურვილი აცდა“

კვეთის წერტილიცაა, არაერთხელ და-დასტურდა. გელა კესიძის სკულპტურა — სიახლე, მწერალთა სახლის ეზოს რომ ამშვენებს, კულტურული დიალოგების ერთგვერობის სიმბოლო.

— მართლაც სიმბოლურია, რომ ბერძნი მოქანდაკის, თბილისის სამხატვრო აკადემიის კურსდამთავრებულ გელა კესიძის ქანდაკებამ, სახელწოდებით „პოეზია“, ზაფხულის ერთ მშვენიერ

დღეს მწერალთა სახლის ბაღში დაიდობინა და როგორც შინაარსობრივად, ისე ვიზუალურად, კიდევ უფრო გამდიდრა აქაურობა. მოქანდაკისგან ეს საქართველოსადმი მადლიერების შესტია — ჩვენც მადლობას ვუხდით მას ასეთი არაჩვეულებრივი საჩუქრებისთვის.

ესაუბრა თამარ შურული

შემდეგი ნომერი გამოვა
1 სექტემბერს